National Library 56 253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

B103 A4/5

National Library
Bibliothèque Nationale
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Second class mail
registration number — 1089.

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 83 (3004) XXXII aastakäik

Neljapäeval, 10. novembril 1983 — Thursday, November 10, 1983

Üksiknumbri hind 70 centi

Hiljuti ilmunud Balti riike käsitleva teose „The Baltic States: Years of Dependence 1940—1980" autorid, vasakul prof. Rein Taagepera ja dr. Romuald Misiunas. Foto: Vaba Eestlane

Grenadas avastati massihaudu

Kindralkuberner püüab moodustada vaheaegset valitsust

St. Georges — USA ametivõimud on leidnud laipu Grenadal avastatud massihauast, kus grenada sõdurid olid teadete kohaselt matnud peaministri Maurice Bishopi ja tosina teisi, kes olid mõrvatud möödunud kuul sõjaväe võimuhaaramise ajal.

Samal ajal ülestõusu organiseerijad Bernard Coard ja kindral Hudson Austin viidi USA sõjalaevalt, kus neid kinni peeti, Grenada pealanglasse. Neid võidakse süüdistada mõrvamises. Massihaud leiti Calivigny linnas, idapool kuubalaste ehitatavat suuremat lennuvälja.

Massihauda pole veel täies ulatuses jõutud läbi uurida.

Ametivõimud kardavad, et 100—150 inimest võivad olla sinna maetud,

kuid raskusi on hukatute identifitseerimisega.

USA ametivõimud leidsid veoauto juhi, kes oli vedanud laipu, arvatavasti oli nende hulgas ka peaministri Maurice Bishopi laip, kes mõrvati 19. oktoobril kui sõdurid tulistasid üle 3000-list rahvahulka, kes olid vabastanud peaministri Bishopi kodusest arestist.

Üks USA salaluure ametnik ütles, et seal on vähemalt kaks hauakohta ja mõned laibad on leitud madalais kraavitaolistes haudades. Üks Trinidadi minister on öelnud,

et talle on rääkinud Rahva Revolutsioonilise Armee sõdur, et Bishopi ja teiste laibad olid heidetud massihauda ja siis põlema süüdatud.

Endine põllundusminister George Louison rääkis külastavaile USA Kongressi liikmeile, et sõdurid olid matnud või loopinud merre vähemalt 90 inimest Fort Ruperti juures.

Coard ja Austin arreteeriti USA üksuste poolt Grenadas nende majades invasiooni algjärgus.

USA soovivat, et neid süüdistatakse mitmeis kuritegudes, kus peaasjaks on Bishopi ja teiste mõrvamine.

Aga kuna praegu puudub põhiseaduse pärane valitud võimuorgan, siis pole veel kindel milline kohus võiks nende süüasja arutada.

Kaks ülestõusu juhti, koos nelja teisega viidi kinniseotud silmadega ja seotud kätega, olles vööni paljaks kistud, Richmond Hilli vanglasse, kus nad paigutati üksikkongidesse.

Mitmed USA kongressi delegaadid lahkusid Grenadast arvamisega, et võtab enne 3—6 kuud,

kui USA võiks oma üksused täielikult saarelt ära viia.

Kuuba „tööliste" evakueerimine on jätkunud. USA transportlennukid viivad nad Barbadosele, kus Kuuba lennukid ootavad, et neid viia Havannasse. Esimesi haavatuid võttis seal kangelastena vastu Kuuba diktaator Castro isiklikult.

Grenadale on probleemiks seadusliku valitsuse saamine. Esimestel nädalatel on kindralkuberner Scoon oma vastutusel

kutsunud seitsme võõrriigi sõjaväed saarele, katkestanud diplomaatilised suhted N. Liidu, Kuuba ja Liibüaga ja tühistanud Grenada esindajate volitused ÜRO-s.

Ta astus need sammud ajal, kui polnud legaalset põhiseaduse kohast valitsust. Ta püüab nüüd vaheaegset valitsust moodustada.

Washingtonis võttis Valge Maja roosiaias president Ronald Reagan vastu Grenadast toodud 500 USA arstiteaduse üliõpilast, kes pidasid USA sammu täiesti õigustatuks ja olid tänulikud, et neid kriitilisest olukorrast päästeti.

Soomlased ehitavad Tallinna saapavabriku

26. oktoobril viibis Tallinnas Soome väliskaubandusminister Jermu Laine, kes oli saabunud sinna seoses sellega, et Soome firma „Perusyhtymä Oy" hakkab Tallinna ehitama naha- ja jalatsitootmiskoondise „Kommunaar" jalatsivabrikut.

Tallinnas loodetakse, et soomlased annavad tõsise panuse kvaliteetsete jalatsite väljalaske probleemi lahendamiseks uue vabriku ehitamisega ja käikulaskmisega, kus rahvale toodetavate kaupade saavutamiseks rakendatakse perspektiivset tehnoloogiat ja evitakse automaatikat.

Vabrik hakkab tootma kaks ja pool miljonit paari jalatseid aastas. Spetsialistid on alustanud sortimendi väljatöötamisega. Varakult valmistatakse ette ka oskuslikku kaadrit.

Uus käitis loodetakse käiku anda poolteise-kahe aasta pärast, kuna soomlaste ehitamine tagab plaanikohase töö arengu.

Nurgakivi panemisel viibis Soome firmade „Perusyhtymä Oy" ja „Aaltosen Tehtaat Oy" esindajaid.

Andropovi müstiline haigus

Läänemaailma vaatlejad arvavad, et sellel võivad olla poliitilised põhjused

MOSKVA — N. Liidu president Juri Andropovi kahekuuline avalikkusest eemalolek on kogu maailmas põhjustanud mitmesuguseid spekulatsioone, millest ikka enam tõuseb läbi arvamine, et Andropov on tõsiselt haigestunud ja on hakatud juba arvama, kes võiks tema järglane olla. Neid küsimusi arutleb „Washington Posti" Moskva kirjasaatja.

N. Liidu president Juri Andropov ei olnud oktoobripühade paraadi vastuvõtjate hulgas, kuna ta olevat olnud haige. 69-aastane riigipea oli olnud haiglas oktoobri keskpaiku määritlemata neeruhaiguse tõttu ja olevat praegugi veel alalise meditsiinilise hoole all, on kuuldud Moskva hästiinformeeritud ringkondadest.

Kuid on ka teisi vaatlejaid, kes sugereerivad, et Andropovi haigusel võivat olla poliitiline iseloom.

Igal juhul oli see esimene kord, et N. Liidu juht ei olnud 7. nov. 1917. a. kommunistliku revolutsiooni tähistaval tseremoonial.

Diplomaatilistes ringkondades tekkis otsekohe spekulatsioon, et Andropovil pole enam kuigi kaua võimalik olla omal kohal.

Selle kõrval tuletati meelde, et Brezhnev talutati aasta tagasi vaevu trepist üles, aga ta oli omal kohal Kremli tippude rivis — ja suri kolm päeva hiljem.

Andropov pole olnud avalikkuses pärast augustikuul toimunud USA Kongressiliikmete vastuvõttu. N. Liidu propagandistid on vahepal Andropovi nimel avaldanud kolm seisukohaavaldust, mis tegeesid relvastuse kontrolliga.

N Liidu juhil on vaid mõned kohustuslikud funktsioonid ja üks neist on osavõtt Punasel väljakul toimuvast paraadist. Teine on kohustudlik osavõtt aprillis Lenini sünnipäeva tähistamisest.

Andropovi eelkäija võttis veel mõlemast möödunud aastal osa, vaatamata haigusele ja füüsilisele olukorrale.

Pärast parteisekretäri kohale valimist aasta tagasi on Andropovi piinanud füüsilised nõrkused, tõsised puudused autoritaarses süsteemis, kus juht peab olema aktiivne avalikkuses kui ka eesriide taga. Andropovi eemalolek on muutumas kahtlusi äratavalt pikaks. See on eriti tähelepandav kuna ta on rakendanud väga nähtavat poliitkat, kaasaarvatud regulaarsed rapordid Poliitbüroo koosolekuist N. Liidu ajakirjandusele, niipea kui ta Brezhnevi koha üle võttis.

Iganädalane Poliitbüroo, N. Liidu kõrgema otsuseid tegeva kogu istung, mida ümbritsetakse suurima saladusega,

on Andropovi ajal iga koosoleku järel avaldanud kommünikee, kuigi Tassi uudisteagentuuri teated pole palju sisulist külge puudutanud,

öeldes näiteks, et räägiti korruptsioonist politseis, uuest automudelist või kuidas levitada nende „rahuarmastavat välispoliitikat". Tähtsad asjad, nagu Lõuna-Korea reisilennuki allatulistamine 1. sept. polnud uudisena väärt trükkida.

Aga Andropovi tervise probleemid võivat olla poliitilise iseloomuga. Nähtavusest eemalolek on nõukogude juhtide alatine viis, millega lahendatakse poliitilisi probleeme. Näiteks Brezhnev tühistas äkki oma riigikülaskäigu Rumeeniasse, öeldes et tal on kopsupõletik. Aga siis ta ilmus oma lemmik-jalgpallimeeskonna võistlusele Moskva Dünamo staadionil.

Andropovi riigikülaskäik Bulgaariasse, mis oli ettenähtud 25. okt. võib kuuluda samasse kategooriasse.

Pärast seda kui ta on saanud parteijuhiks, ta on näidanud tavalisest rohkem huvi Balkani ja Edela-Euroopa vastu, mis on tekitanud ebamugavust bulgaarlastele.

Bulgaaria on saanud viimastel aastatel üsna omaette maaks ja Andropovi külaskäik võiks ta tagasi asetada endisesse Moskvale lojaalse satraapi ossa.

Andropov on võitlemas ülesmäge teed oma jõu kindlustamiseks ka Kremlis ja üks lakmuspaberlik katse tema tervise üle oli äsjasel Punasel väljakul toimunud tseremoonia ajal. Kõigi silmad olid poodiumil, et näha kas ta on omal kohal. Kuigi Tass võibolla ei nimetagi, et Andropov sealt puudus, on nõukogude rahvas siiski mures, nagu näiteks üks Moskva taksojuht ütles: „Juhti ei olnud kohal. See on väga halb".

Kanada piirab immigratsiooni

OTTAWA — Kanada valitsus vähendab 1984. aastal immigratsiooni peagu 10% võrra, oma „Kanada esimesena" poliitika tõttu. Kõrge töötuse tõttu peab Kanada kõigepealt mõtlema oma tööliste töövõimalustele enne, kui võõraid sisse lastakse, kes samuti tööd otsivad. Ottawa plaanitseb sisse lubada 90—95.000.

1226 said maaväringul surma

EEZERUM — Türgi maaväringu hävituspaigal ohvreid otsivad meeskonnad on seni leidnud 1226 surnut, aga Punane Rist kardab, et tugev külm võiks tappa paljud säilinud. Punase Risti teatel kuni 23.000 inimest said vigastusi või on kodutud ja hoiatas, et paljud võivad veel hukkuda külmas temperatuuris, kui nad kohe ei saa abi. Abistamistöödel olijad arvavad, et võidakse veelgi rohkem surnuid leida, aga paks lumi ja vihm on takistanud päästetööd kaugemal mägestikus, kus elavad vaesed talunikud.

Walesa abikaasa läheb Norrasse

GDANSK — Poola Solidaarsuse ametiühingu juht Lech Walesa on otsustanud, et tema ei lahku Poolast, et minna Norrasse 1983. a. Nobeli rahuauhinda vastu võtma, kuid saadab oma abikaasa Danuta, kes peab tema eest ka kombekohase vastuvõtukõne. Walesa kardab, et Poola kommunistlik rezhiim ei lase teda tagasi Poolasse. Danuta läheb koos oma 13-aastase poja Bogdaniga.

Tallinna teel:

Soome autokaravani reisiüllatusi

Soome järelvanker-elamute eriajakiri „Caravan" kirjeldab oma viimases numris 17 soomlaste ühissõitu Leningradi kaudu Tallinna. Autode järelvankrite karavanist jõudis aga Eestisse vaid 11. Miks osa pärale ei jõudnud, seda artiklis ei seletata, küll aga jutustatakse, et Nõukogude piiri ületamise järel ootas ees suur üllatus: vene piirivalve asus otsekohe järelvagunite põhjalikule läbiotsimisele, nähtavasti kartes, et sisse tuuakse väliskirjandust.

Piirivalveametnikud „töötasid" kruvikeerajatega suure hoolimatusega ja lõhkusid paljude vankrite katused. Jämeda viiemillimeetrilise traadiga kratsiti maha kerede roostekaitsekiht.

Kogu protseduur kestis neli tundi. Selle aja jooksul ei vastanud läbiotsijad murelike omanike küsimustele. Kui siis liikuma oli saadud, tekkis uus probleem Leningradis,

kus soomlased ei leidnud ühtki teeviita, kus oleks nädatud suunda Tallinna poole.

Pärast mitmeid ekslemisi ja teeotsimisi leiti siiski õige maantee ja jõuti Tallinna. Seal tuli otsida hädavajalikku kämpingut, kuid jälle ei leitud kusagilt vastavat viita — Tallinna kämping asub Pirita Kloostrimäel. Ilmselt on välisturistid nii haruldane nähtus, et teeviitasid nende jaoks ei ole vaja, kuigi Tallinnas oli palju välisturiste ka olümpiaregati ajal.

Igal juhul leiti ka otsitud kämping ja eestipoolset külalislahkust osutas Eesti Autoliidu „Autom" karavanisektsioon,

mille liikmed soomlastele näitasid ka oma järelvankreid, mis olid oma meisterdatud, kuid hea kvaliteediga soomlaste hinnangul.

Kuid Eestiski olevat hiljuti hakatud ehitama tööstuslikus korras järelvankreid ja seda tööstust külastati Mati Õunapuu, Rein Saarma ning Tõnis Kotkase juhtimisel. Soomlastele korraldati ringsõite ja seltskondlikke koosviibimisi.

Ajakiri märgib, et Eestis on saadud informatsiooni järgi valmis 22 vagunjärelvankrit ja pooleli 18, need enamikus omavalmistatud, kuid prototüüp „ARS" tööstuslikust versioonist on juba tutvustamisel ostjatele, millel on 2+1 magamiskohta, külmuti, pliit, elektrisüsteem, gaasipliit jne. See maksvat 3200 rubla ja kaalub 560 kg. (keskmine kuupalk on 150 rubla, märgib ajakiri).

Kuna ajakiri ei pea taktikaliseks märkida, mis juhtus kuue mittekohalejõudnud ekipaashiga, siis peab arvama,

et nende vihased omanikud pärast tollikogemusi pidasid targemaks ots ümber pöörata ja tagasi sõita Soome. (EPL/JM).

Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi

Kotkajärve 30. juubeliball

laupäeval, 19. novembril 1983 Toronto Eesti Maja suures saalis
algusega kell 7.30 õhtul

Eeskava ⋆ Einelaud ⋆ Baar ⋆ Tants

Laudade ettetellimine ja pääsmed: Bruno Lindre — 421-5541
Pääsme hind $7.50

RENÉ UFER'i

POP-KONTSERT

20. nov.

ON EDASI LÜKATUD

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

EKN üldkoosoleku juhatus ja E. V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo kõnelemas. Vasakult E. Lindaja, E. Kiilaspea, H. Lupp, Anne Läte ja I. Heinsoo. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

Näib, et Kanada valitsusel ja ametivõimudel on tulevikus palju tegemist kohtuotsustega, mis annavad Kanadas rakendatud põhiõiguste ja vabaduste tõlgendamisele suure ulatuse. Alles hiljuti tegi üks kohtunik vastava kaebuse põhjal otsuse, et Ühendriikide tiibraketi katsetamine Kanada õhuruumis on vastuolus kanadalaste põhiõigustega ning nüüd jõudis provintsikohtu kohtunik William Ross otsusele, et parlamendi poolt vastuvõetud meetrimõõdustiku rakendamise seaduse mõned eeskirjad on „vastumeelsed" ja „ülekohtused". Neid seisukohti esile tuues tühistas kohtunik valitsuse poolt tõstetud süüdistuse kahe Ontarios tegutseva bensiinijaamaomaniku vastu, kes ignoreerisid parlamendi poolt rakendatud meetrimõõdustikku ning müüsid bensiini liitrite asemel ikka veel gallonite alusel.

Kuid kohtunik läks veelgi kaugemale. Ta kritiseeris valitsuse inspektoreid, kes olid kinni pitseerinud bensiinipumbad, kust müüdi bensiini gallonite alusel ning otsustas kohtukulude kandmise panna valitsuse õlgadele. Mehed, kes olid müünud bensiini ebaseaduslikult lahkusid kohtukojast naerulsui õigete meestena ning kohtunik mainis inspektorite tegevust iseloomustades, et nende teguviisiga vägistatakse neid kodanikeõigusi, millega on garanteeritud vabadus ja julgeolek.

Jätab imeliku ja võõrastava tunde, et gallonimeeste ägedamaks kaitsjaks osutub Ottawa parlamendis konservatiivide parteisse kuuluv parlamendiliige William Domm, kellel parlamendis seni õiget hakkamist pole olnud ja kes nüüd on endale „õige ala" leidnud. Domm proovis parlamendis ka oma kõnekunsti, kinnitades, et meetrimõõdustiku toetajad kujutavad endist „väikest gruppi fanaatikuid, kes on Kanada rahva dinosaurused."

Domm laseb selle väitega tõenäoliselt väga palju märgist mööda, kuna rahvusvahelist ja üle kogu maailma levinud meetrimõõdustikku pooldab kindlasti kanada rahva enamus ning vana ajastarust gallonite ja jardide mõõdustiku taga on veel väike grupp fanaatikuid ja nende toetajaid, kes on selleks liiga mugavad või kitsapiirilise mõtlemisvõimega, et uuele süsteemile üle minna.

On ütlematagi selge, et Kanada valitsus satub tulevikus väga suurte raskuste ette kui kohtunikud hakkavad inimõiguste paragrahve nii laialdaselt tõlgendama, et nad sekkuvad juba valitsuse ja parlamendi otsustesse ning peavad neid vajalikuks oma isikliku arvamuse põhjal korrigeerida. Kas ei teki lõppude-lõpuks isegi selline olukord, et varas või pangaröövel peab seda enda õiguste rikkumiseks kui tal keelatakse võõra vara omastamine või panga kassa tühjaks tegemine.

☆

Kremli uus võimumees Juri Andropov on proovinud igasuguseid uusi trikke, et Venemaa ja allaheidetud rahvaste põllumajanduse produktsiooni tõsta, kuid asjad ei võta soovitud suunas kuidagi vedu. Kui aasta lõpul viljasaakide kohta kokkuvõtteid tehakse, siis on näpud jälle enneaegu põhjas ning põllud on andnud palju vähem saaki kui Moskva plaanimajanduse mehed seda kalkuleerisid. ... ...

Midagi pole teha — tuleb jälle mureliku südamega välja anda raskelt saadud kallist valuutat, et osta Ühendriikidest ja teistest kõrge põllumajanduse toodanguga riikidest teravilja, liha ja muud toidukraami.

Kuid Andropovi viimased sammud lasevad oletada, et ta ei lepi ainult välismaalt toidu ostmisega, vaid ta tahab läänеriikidelt välja pumbata ka neid saladusi, kuidas saada põldudelt rohkem saaki ja lehmadelt hästi palju piima. Selles suunas ongi nüüd esimene samm juba astutud kuigi venelased olid sunnitud üsna maadligi alandama ning kogu läänemaailma ees omaks võtma, et nende sotsialistlik põllumajandus on „kaputt" ning selle jaluleaitamiseks on vaja kapitalistlike läänеriikide abistavat kätt.

Lahketeks abimeesteks on siin esialgu inglased. Nii sõlmis N. Lii-

(Järg lk. 3)

Rahuingel Ottawast

Kanada peaminister Pierre Trudeau, kelle käsi ei ole käinud viimasel ajal sisepoliitilisel rindel just kõige paremini, on leidnud endale müüd uue tegevuspõllu välispoliitilises sektoris. Peaminister on võtnud endale ulatusliku ülesande, taotledes Ida ja Lääne vahelise pinge vähendamist ning Ühendriikide ja N. Liidu vahel koostöö rajamist, mis tooks kaasa ka tuumarelvastuse vähendamise ja looks kandvamad alused maailmarahu säilitamiseks.

Trudeau on üritanud juba varem rahvusvaheliste libedatel radadel käimist, kuid tulemused sellel alal on olnud võrdlemisi kasinad ja tagasihoidlikud. Meil tarvitseb ainult meenutada ta suurt programmi tihedama koostöö rajamiseks tööstusriikide ja arengumaade vahel, n.n. Põhja-Lõuna programmi, mis ei leidnud aga poolehoidu teiste läänеriikide hulgas ja pandi vaikselt kalevi alla. Kuid lisaks sellele on peaminister proovinud oma võimeid diplomaatilisel ja välispoliitilisel alal ka oma paljude välisreiside kestel ning on avaldanud kõnedes ja kommentaarides oma seisukohti Ida ja Lääne vaheliste lahkarvamiste puhul. Tema seisukohad on aga üsna tihti olnud kontroversiaalsed ja häirivad, mis eriti avaldus Poola sõjaseaduse rakendamise kommenteerimisel.

Trudeau suurte välispoliitiliste ambitsioonide ja rahuplaani kohta hakkasid kuuldused liikuma juba pikemat aega tagasi, kuid konkreetsema selgituse said ta kavatsused äsja Ontarios, Guelphi ülikoolis toimunud aatomiajastu rahu ja julgeolekukonverentsil, kus peaminister esines pikema kõnega.

Sellest kõnest oodati ja loodeti palju, kuid paljudele valmistas see oma teoreetiliste mõttemõlgutustega ja vaatlustega pettumuse. Sõnavõtust võib siiski järeldada, et Trudeau rahuplaani põhialusteks on viis elementi, mida täiendatakse läbirääkimistel vajalike detailidega. Nendeks elementideks on poliitilise ja majandusliku usalduse loomine Ida ja Lääne vahel stabiilsuse saavutamiseks; suurvõimude relvastuse vähendamine ja USA ja N. Liidu vahelistele läbirääkimistele suurema rõhu panemine; viie tuumarelvadega varustatud riigi (Ühendriigid, N. Liit, Inglismaa, Prantsusmaa ja Hiina) veenmine strateegiliste tuumarelvade piiramise alal kokkulepete saavutamiseks; Euroopa riikide julgeoleku suurendamine tuumarelvade kasutamisele võtmise piiramisega ning tuumarelvade leviku takistamine teiste riikide relvaladudesse.

Trudeau kriipsutas eriti alla, et Kanada kuulub North Atlantic Treaty Organization'i kaudu läänеriikide liitu, mis annab Kanadale õiguse käsitada läänemaailma poliitikat ning kohustab teda näitama sellele poliitikale arengusuundi. Ta väitis, et praegune kriisiperiood on toonud kaasa eneseusalduse kriisi, samuti on see kõigutanud usku teistesse riikidesse. Kõnest selgus, et Trudeau tunneb muret konventsionaalse relvastuse suurendamise pärast, kui suurriigid saavutavad kokkuleppe tuumarelvastuse piiramiseks. Peaministri muremõtted on arusaadavad, kuna Kanada konventsionaalne relvastus on nii oma riigipiiride kaitsmiseks kui ka NATO-le vajaliku toetuse andmiseks väga armetus olukorras ning konventsionaalse relvastuse suurendamise raamides hakatakse ka Kanadalt nõudma suuremat panust ja suuremaid pingutusi, mis kuidagi kokku ei klapi Trudeau ja teiste mõjukate liberaalide poliitikaga.

Trudeau eelolev reis Euroopasse, kus ta kohtub oma rahuplaani arutamiseks Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia, Hollandi ja Belgia riigipeadega, peaks andma üksikasjalise ülevaate Kanada rahuplaanide ulatuse ja väljavaadete kohta. Guelphis peetud kõne põhjal võib oletada, et Kanada peaminister paneb Ida ja Lääne vahelise koostööpoliitika arendamisel eriti suurt rõhku detente poliitika praegusest talveuinakust ülesäratamisele kuna tema arvates aitas detente väga palju kaasa rahvusvahelise stabiilsuse ja koostöö saavutamiseks.

Nii näeme, et peaminister Trudeau on asunud erakordse innuga praeguses välispoliitiliselt pinevas olukorras rahuinglit mängima ning Reagani Ühendriike ja Andropovi N. Liitu lepitama. Ja on päris arusaadav ja loomulik, kui meie sel puhul küsime — millised väljavaated on tal selle gigantse ülesande läbiviimiseks?

Tundub, et väljavaated on siin minimaalsed, otse pisitillukesed. Esmajoones — Trudeau ei ole tuntud osava diplomaadina ja riigimehena, kes on võimeline suuri rahvusvahelisi probleeme lahendama, teiseks — ta ei oma Washingtonis ega Moskvas sellist autoriteeti ja ausa maakleri staatust, et mõlemad pooled saaksid teda usaldada ning kolmandaks — nii Ronald Reagan kui ka Juri Andropov on mehed, kes on kindlad oma seisukohtades ja teavad ilma vahetalituseta, mis nad tahavad ja millises suunas nad kavatsevad oma poliitilisi samme astuda. Trudeaule võib kujuneda eriliseks komistuskiviks tema ilmne sümpaatia marksistlikkudele ja kommunistlikkudele riikidele, millist hoiakut Washingtonis on jälgitud juba pikema aja kestel kulmu kortsutamisega.

Paljud poliitilised vaatlejad arvavad, et Trudeau on oma mängu ja mõju Kanada sisepoliitilises sektoris kaotanud ning taotleb loorberite lõikamist välispoliitiliste probleemide lahendamisel. See oletus võib paika pidada, kuid sel puhul ei saa mööda minna faktist, et selliste välispoliitiliste umbsõlmede lahtiraiumine, nagu Ida ja Lääne kokkuviimine ning Andropovi ja Reagani lepitamine on palju raskemad lahendada kui Kanada majanduselu korraldamine ja siinse tööpuuduse vähendamine.

K. A.

„Eesti, aken venelastele läände vaatamiseks"

Pikemad kirjutised Ühendriikide suuremais päevalehtedes

Ootamatult ilmusid oktoobri lõpul kahes suuremas Ühendriikide ajalehes, „The Philadelphia Inquire'is" (26. okt.) ja päev hiljem „The New York Times'is" pikemad artiklid Eesti üle, mille olid Tallinnast läkitanud ameerika ajakirjanikud Donald Kimelman ja Serge Schmemann.

Moskvas asuvad ameerika ja väliskorrespondendid teevad juba aastaid reportaazhi nn. liiduvabariikidest, s.t., N. Liidu impeeriumi pealinna perspektiivist vaadelduna nö. provintsidest, kas siis suuremale või väiksemale välisajakirjanike grupile vastavate nõukogude organite poolt korraldatud ühisreisiga antud liiduvabariigi pealinna, kus neid siis nähtavasti giidide poolt ringi karjatatakse. Lääne zhurnalistidele söödetakse ette mõned võimudele usaldusväärsed funktsionäärid ja kultuuritegelased intervjueerimise otstarbeks. (Välisajakirjanike auks peab küll nentima, et nad tihti üritavad kontakte luua ka juhuslikumal pinnal tänavatel, kohvikutes ja kõrtsides, millistest lühikõnelustest lipsab mõnikord korrespondentide reportaazhi ka midagi avameelsemat kui seda, mis tuleb ametliku intervjuu objektide suust. „The Philadelphia Inquirer'i" kirjasaatja Kimelman näiteks oli juhtunud kohtama kedagi muidugi nimetuks jäänut, kõigiti ajakohaselt riietatud blondi noormeest, kes ütles, et ta oli reisinud mitmetes N. Liidu piirkondades ja alati naasnud kodulinna pettunult. „Ükski koht ei ole parem kui Tallinn. Nad kutsuvad meid natsionalistideks ja neil on õigus," tähendas noor eestlane ameerika ajakirjanikule.)

Mis puutub ettesöödetud funktsionäridesse ja kultuuritegelastesse siis mõlemas, niihästi Kimelman'i kui ka Schmemann'i artiklis figureerivad prominentselt kaks sama meest — Tallinna täitevkomitee esimehe asetäitja Juhannes Lepp ja tuntud kirjanik Enn Vetemaa. Väga võimalik, arvatavasti isegi tõenäoline, et tegemist oli grupiintervjuudega pressikonverentsi stiilis.

Tallinna ja teiste Balti riikide pealinnade puhul on välis-eesti lugejatele ja teistele asjahuvilistele juba ammu tuttavaks saanud läänеajakirjanike üks reeglipärane vormel oma artiklite alustamisel: rõhutatakse ja seda muidugi täiesti õieti ning tõepäraselt Balti maade läänelikkust Moskva ning üldiselt N. Liidu perspektiivist vaadelduna.

Kõnesolev Schmemann'i kirjutis „The New York Times'i" 27-nda oktoobri väljaandes järgib seda mustrit laitmatult, kirjeldades keskaegset Tallinna vanalinna, kus täitevkomitee esimehe asetäitja Juhannes Lepa seletuste kohaselt on käigus laiaulatuslik restaureerimisprojekt umbes 1.500- ja keskaegse ehitise puhul, mille esimene suurem faas viidi lõpule 1980-nda aasta olümpiaadi purjetamisvõistluste eel. Lepp on vastava restaureerimisorgani juhatajaks täitevkomitee juures ja tema üteluse kohaselt on kavas restaureerida umbes 45 ehitust iga viisaastaku jooksul.

Schmemann, jällegi nagu paljud väliskorrespondendid enne teda, nimetab soome televisiooni nähtavust Tallinnas, kui ühte kõige märkimisväärsemat lääne mõjude ilmingut. Ta ütleb, et kui Lõuna-Korea reisilennuk lasti alla 1-sel septembril siis enamus nõukogude kodanikest kuulsid sellest juhtumist ainult puudulikult ja jaokaupa lääne raadiosaadetest ning erapoolikest nõukogude kirjeldustest. Seda mitte aga eestlased, kes jälgisid asjade arenemist värviteleviisioritega, mis olid keeratud Helsingi telesaadete peale. Schmemann loetleb veel teisigi kontraste Venemaaga, nende hulgas du Nord'i restorani, mis on maitsekas stiilis sisustatud ja kus hoolsate kelnerite poolt serveeritakse peamiselt jahisaadusi. Kunstnike Liidu väljapanekusaalides võib näha graafikat, mis igati võrreldav Skandinaavia pealinnade omaga. Üks igast kümnest Tallinna elanikust elab eramajas. Eeslinnades on näha hästi korrashoitud suve- ja teisi maju, mis on tunnusmärkideks sellest individuaalsusest ja tööeetikast, mis on andnud Eestile ühe kõige kõrgema elatustaseme N. Liidus. Keegi noorema põlvkonna rakenduskunstnik ütles Schmemann'ile järgmist du Nordis: „Me võime olla oma elustiilis 10 aastat taga Läänest, kuid Moskvast oleme me 10 aastat ees."

Kuid paljukõneldud läänelikkusel on kahtlematult oma selged piirid. Ametmehed eelistavad minimaliseerida erinevusi ülejäänud N. Liiduga. Täitevkomitee esimehe asetäitja Lepp rõhutas Lääne reporteritele, et eestlaste elustiil on põhiliselt sarnane inimeste omale üle terve N. Liidu. „Võib-olla oleme me ehk pisut osavamad dekoratsioonide ülesseadmisel kaupluste vaateakendel," ütles Lepp. Schmemann kommenteerib, et olgugi et erinevused vaevalt piirduvad ainult vaateakendega on Lepal omamoodi õigus. Kõikide väikeste, N. Liidus mujal mitte esinevate mugavuste peale vaatamata ei ole Eesti siiski muidugi mitte Lääne-Euroopa. Valik restoranides ja toidukauplustes on kaugelt kehvem mingist vastavast Lääne asutusest.

Eesti ajalugu, nii nagu see on ümberkirjutatud nõukogude ideoloogide poolt, sarnaneb väga vähe sellega, mida eestlased mäletavad ja eraviisiliselt jutustavad. 20-ne aastast iseseisvuseaega kahe maailmasõja vahel kirjeldatakse kui kodanlikku halba unenägu, mis lõpetati ainult universaalselt heakskiidetud nõukogude võimu kehtestamise poolt. Sadu tuhandeid küüditatuid aastatevahemikul 1940 kuni 1949 halvustatakse kui „endisi vabrikuomanikke, kaupmehi, jõukaid talupoegi-kulakuid, kodanlikke funktsionääre ja muud rämpsu," kirjutab Schmemann, tsiteerides mingit nõukogude ametlikku iseloomustust.

„The New York Times'i" korrespondent teeb juttu muidugi ka venestamisohust, öeldes, et 35 protsenti Eesti elanikkonnast on mitte-eestlased. Täitevkomitee esimehe asetäitja Lepp oli külasviibivatele ajakirjanikele väitnud, et Lääne ideoloogia sisseimbumine on kõrvaliseks probleemiks ja et rahvuste vahelised rivaliteedid piirduvad „vanade turunaiste kemplemisega." Kuid Schmemann meenutab, et eesti kompartei juht Karl Vaino kirjutas hiljuti (vihje on siin nähtavsti Vaino artiklile üleliidulises ajakirjas „Kommunist" käesoleva aasta märtsikuus) välismaal asuvate eestlaste „kodanlik-natsionalistlike organisatsioonide salakavalast ja jultunud taktikast."

Schmemann lõpetab oma artikli 27. oktoobri „The New York Times'is" järgmiselt: „Vähesed eestlased siiski näivad uskuvat, et oleks võimalik esitada mingit tõsist väljakutset Moskvale. Üks haritlane, kui talt küsiti, kas Eestis on olemas potentsiaal poola stiilis ülestõusuks, lükkas tagasi mingi sarnase idee. „Neid on 40 miljonit, meid aga ainult üks."

Andropov pakub pingelõdvendust

WASHINGTON — N. Liit on ette valmistamas „radikaalset lahendust" tuumarelvade võidujooksu kontrollimiseks ja internatsionaalse pinge lõdvendamiseks, ütles N. Liidu president Juri Andropov.

Andropov kirjutas kirja kahele USA arstile, et nüüd on relvastuse vähendamise küsimus teisele poolele, läänemaailmale antud. Kirja andis N. Liidu saadik Washingtonis, Anatoli Dobrõn üle neile Harvardi arstidele, Bernard Lown'ile ja James Muller'ile, kes käisid Moskvas Kolmanda Internatsionaalse Arstide Kongressi Tuumasõja Vältimiseks esindajaina, keda aga Andropov haiguse tõttu ei saanud vastu võtta.

Kirja üleandmine oli samaaegne Genfis toimuva USA ja N. Liidu relvastuse vähendamise läbirääkijate kohtumisega.

Ühtki detaili ei avaldatud kohtumisest, mis oli 106-es peagu kaheaastase läbirääkimise aja jooksul.

Kirjas kordas Andropov ettepanekut teatud uute tuumarelvade paigutamise külmutamiseks ja tuumarelvade katsetamise lõpetamiseks. „Me vaatame sellele kui väga inimlikule üleskutsele vältimaks tuumakatastroofi. See on sügavalt kooskõlaline N. Liidu juhtkonna ja rahva mõtlemise ning tunnetega", ütles Andropov kirjas.

Türgi lapsed vajavad abi

ANKARA — 10.000—12.000 last jäid kodutuks tugeva tapva maaväringu tagajärjel Türgi idaosas. Lapsed vajavad hädasti sooja riietust, kuna sealses piirkonnas on juba talv saabumas. ÜRO Lastefondi esindaja Türgis ütles, et paljud lapsed kaotasid ühe oma vanemaist, kuigi päris orvusid pole palju. Maaväringu ohvrite arv on tõusnud 1330-le.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

12. ja 13. nov.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

19. ja 20. nov.
dr. T. Kuutan, tel. 751-6141

Balti riikide ajaloost ja ekoloogiast

AABS'i neljas sümpoosion oli sisu- ja osavõtjate rohke

Mööndunud laupäeval toimus kogu päeva kestev AABS'i 4. Balti sümpoosion Toronto ülikooli George Ignatieff'i teatris. Sümpoosioni korraldasid koos AABS ja Toronto ülikooli Vene ja Ida-Euroopa uurimiste keskus. Ennelõunasel sessioonil oli kuulajaid täisruum, pärastlõunal mõnevõrra tagasihoidlikumalt.

Sümpoosionil oli arutlusel Balti riikide ajaloolisi küsimusi pealkirja all „Lahendamata küsimusi" ja pärastlõunal „Ideoloogilisi ja ekoloogilisi probleeme Balti riikides". Ennelõunane aeg, jagatud kaheks dr. Romuald Misiunase ja prof. Rein Taagepera vahel, andis mõlemale aega kaheks ettekandeks. Sümpoosioni avas uus AABS'i Kanada komitee esimees lätlane R. Bergzio, misjärel ametlikuks avajaks oli Toronto ülikooli Vene ja Ida-Euroopa uurimiste keskuse direktor Gleb Chekulin.

Ta ütles, et Ida-Euroopa riikide saatuse uurimisel antakse ajalooline ülevaade sellest, mis on juhtunud sõjaaastaist tänaseni.

Sellejuures on eriti huvitav kuulda teiste, väljaspool nõukogude maid asuvate teadlaste vaateid nii sõjaaegseist kui ka sõjajärgseist aastaist.

Esimesena dr. R. Misiunas Yale'i ülikoolist, kes on kaasautor R. Taagepera hiljuti ilmunud raamatule „The Baltic States: Years of Dependence 1940—1980", andis tagapõhja nende ilmunud raamatu saamisloole, märkides, et sellist pole varem ilmunud. Raamatu kokkupanemisega on olnud probleeme, eriti just nõukogude dokumentatsiooni usaldusväärsuses, milles saksa ja soome teadlased on kahtleval seisukohal.

Prof. R. Taagepera käsitles demograafilisi probleeme ja rahvastiku tasakaalu küsimusi, milles on seni veel selguseta punkte,

kuna sellele ei tea vastata ei nõukogude eneste ega väljaspoole sattunud materjalid.

Peale kohvipausi jätkas jälle dr. R. Misiunas Stalini-ajastule järgnevat aega vaadeldes, nimetades Stalini surma veejagajaks nõukogude elus, järgneva sula- ja uuesti jaheneva poliitikaga aastateks.

Uuesti prof. R. Taagepera käsitles Läti „rahvuslikku kommunismi", kes aga on ajaloost jälgi jätmata kadunud.

Ta määritles ka sõjajärgsete aegade sisulist jagunemist neile iseloomulike poliitiliste variatsioonidega.

(Avaldame pikemad kokkuvõtted meie ajalehe järgmistes numbrites).

Pärastlõunal vaadeldi Balti riikide ideoloogiat ja ekoloogiat. Esimesena dr. Mare Taagepera, Kalifornia ülikoolist, vaatles ekoloogilisi probleeme Eestis, tõstes esile kolme tõsist probleemi: kivióli kaevanduste rõövmajandamist, mis on muutnud sealset loodust, fosforiidikaevandust, mis reostab õhku ja vett ning Muuga sadama ehitamisega seotud probleeme, neile kõigile omaste kahjustavate ilmingutega.

Brock ülikooli õppejõud dr. Juris Dreifelds käsitles ekoloogilisi probleeme Lätis, nii vee- kui õhu reostamisega, eriti tööstuste tõttu.

Suurte reostumiste tõttu on Riia lahe vesi rikutud, kuid kogu Läänemere vesi on rikutuim ja mustemaid maailmas.

Väga huvitavaid näiteid tõi Kent ülikooli õppejõud Augustine Idzelis, märkides Leedu keskkonnakaitsjate ja eriti nende looduskaitsjate organisatsiooni tegevust, kelle liikmete vastu on teostatud poliitilisi (?) vägivallaakte ning mõrvamisi. Kolme referendi ettekandeid kommenteeris 1981. a. Läände konverentsile pääsenud ja ärahüpanud Kazys Eringis, kes varem oli Leedu Ekoloogilise keskkonnalaboratooriumi juhataja, botaanilise instituudi direktor ja Leedu Teaduste Akadeemia liige.

Teadlikuna neist probleemidest andis ta eelmistele ettekannetele hea hinnangu ja imestaski kuivõrd hästi ollakse teadlikud puudustest looduskaitse alal Baltikumis.

Järgnevas diskussioonis täiendati või täpsustati ettekandeis avaldatud andmeid ja mõtteid, misjärel sümpoosionile järgnes koosviibimine.

Kuubalased baptisti koguduses

Pühapäeval, 13. nov. kell 5.45 õhtul kõneleb Toronto baptisti kirikus, 883 Broadview Ave., Kuubast, Santa Clarast üle Prantsumaa Torontosse tulnud pastor Julio Cornelio. J. Cornelio külastab eesti kogudust ühes abikaasa ja tütrega, esitades koos trio-laule.

Kuuba nimi on viimaseil nädalail korduvalt uudistes esinenud ja seda peamiselt maana, kus valitseb totalitaarne kord ja kelle noored mehed saadetakse teistesse riikidesse sõdima. Pastor Cornelio, kes töötas Kuubas 15 aastat baptisti pastorina, soovib näidata kuuba rahva teist palet, nimelt andumust vaimsetele usulistele väärtustele, vaatamata välistele poliitilistele takistustele. Külalise kõnet tõlgib hispaania keelest eesti keelde Argentiinas elanud eestlane Pedro Mere.

Torontos teenib pastor Cornelio hispaania keelt kõnelevat baptisti kogudust Dufferin tänaval.

„Augsburglased!"

ESTO-84 puhul Torontos õnnestus mul Hotel Plaza II-ga kokkuleppele jõuda, et endised augsburglased võivad seal juba tänasest peale kuni 15. juulini tuleval aastal koos käia. Jaanuari keskpaigast võime saada oma aadressi, märgusõna all „AUGSBURG".

Hotelli asukoht on Toronto elavamas ärirajoonis ja lõbustustekeskuses, Yonge'i ja Bloori tänavate *ristumiskohal*, südalinnas ja allmaaraudteejaama vahetus läheduses. Kasutades ESTO ajal allmaaraudteed ja TTC-d läbite alati selle tähtsaima keskpunkti, Eesti Majast Royal Yorki, Tartu College'i või ka muidu põhja poole sõites.

Peale selle on see odav ja vähekäidav, haruldase õhujahutusega hotelli tänavapoolne baariruum, peamiselt ärimeeste puhkekoht, võrreldav O.K.-ga vabariigiaegses Tallinnas.

Kes soovib teisega keskustella, kandku eesti märki ja kõnelgu eesti keelt. Kui mõnel grupil on tahtmine eriruumi saada, siis hotell kubiseb neist.

Teretulemast tänasest päevast Hotel Plaza II baariruumi hotelli lahtioleku aegadel!

Endine augsburglane.

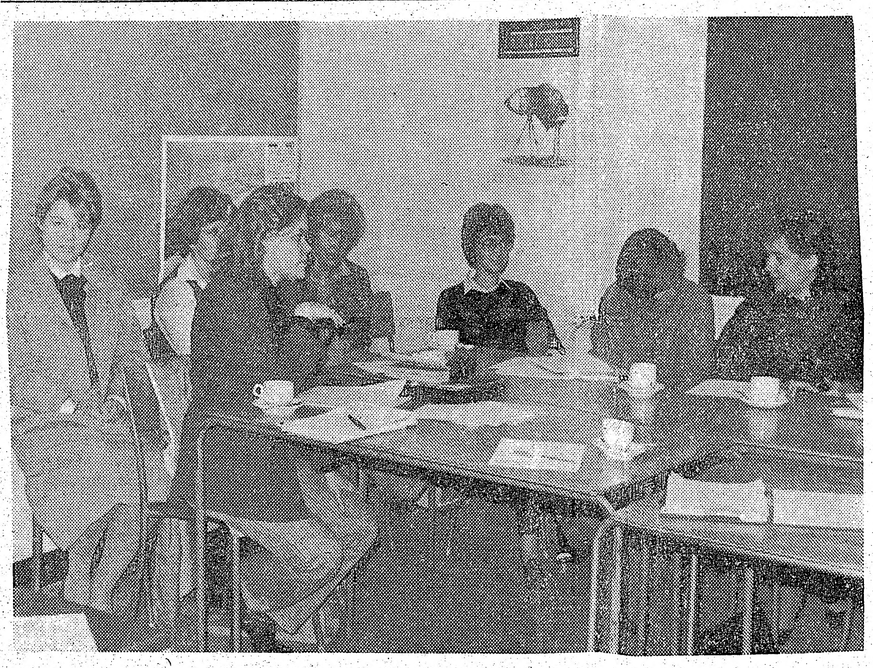

Juta Ristsoo juhendusel toimus ESTO-84 publitsistlike suhete organiseerimise kursus. Pildil vasakult osavõtjaid: Triina Mölder, Kersti Lepik, Tiina Timusk, Helgi Kurm, Elle Rosenberg ja Viive Pruuli, laua otsas istub Juta Ristsoo. Foto: Vaba Eestlane

ESTO-84 PR-kursus

Laupäeval, 29. oktoobril toimus ESTO-84 PR või publitsistlike suhete organiseerimise kursus. Kursuse juhendajaks oli Juta Ristsoo New Yorgist, osavõtjaid tosina ümber, kes kella 10-st homm. kuni kl. 3-ni p.l. tutvusid nende oskustega, mis J. Ristsoo on teinud tuntuks Batuni juhtkonnas.

J. Ristsoo rääkis arusaadavalt ja kavakohaselt, ennelõunat üldiselt ja pärastlõunat minnes detailsemate punktide juurde, tuues rohkesti näiteid töö organiseerimisest. Ta selgitas uudiste liike ja eriharusid meedias. Kuidas väiksem lugu satub uudisteteenindusse, nagu seda juhtus Jüri Kuke surma puhul „Los Angeles Times" juures. Lektor ütles, et ajakirja toimetuses ei visata tööd ära, kõik loetakse läbi ja oodatakse kuni uus moment tuleb selle kasutamiseks.

J. Ristsoo tõi näiteid ja kirjeldas kuidas kontakti võtta meediaga.

Nii helistatakse nüüd Ants Kipperile üle maailma, kuna tema informatsiooni peetakse usaldusväärseks.

Kui ajalehed on leidnud, et allikad on kindlad, siis hakkavad ajalehed ise uudist otsima. Lisaks andis ta näiteid teadete koostamiseks.

Pealelõunasel kursuse ajal seletas ta, mida ESTO-84 jaoks võiks teha. Kõigepealt tuleb ESTO-84-l meediale vastuvõtt korraldada, vähemalt üks nädal enne Inglise kuninganna Torontosse tulekut, kuna sel ajal pole kellelgi aega muuks kui kõrge külalise vastuvõtuks. Meedia vastuvõtt tuleks korraldada vastava pressimaterjalide kaustaga. Päevadeks sobiksid teisipäev, kolmapäev ja neljapäev. Kui on varem kutsutud, siis on võimalust ka pühapäeva kasutada. Vastuvõtt peaks olema kaunite tütarlaste osavõtul, kes on rahvarõivastuses või võimlemisdressides. Eriti sobiv Esto puhul on meedia vastuvõtt teha koos lantshiga, kuigi see läheb rohkem maksma.

Sel puhul peab Eesti ajaloo kohta olema materjali, eriti aga praeguse olukorra kohta Eestis.

Nii tuleks igal hommikul ajalehtedele helistada ja anda uudiseid, mis juhtus Eestis.

Lõpuks selgitas ta, et PR toimkonnas peab olema igal harul oma esindaja: TV, raadio ja ajakirjandus. Samuti tuleb arvestada, et TV-materjalid peavad olema valmis juba paar kuud enne.

Huviga jälgitavat ettekannet võeti suure tähelepanelikkusega ning veel hiljemgi jätkus arutlemisi üksikasjade üle,

kuidas neid teadmisi paremini ESTO-84 sündmuste puhul eestlaste uudistena kanadalastele teatavaks teha.

Kommentaarid...

(Algus lk. 2)

du valitsus kokkuleppe Briti firmaga Imperial Chemical Industries, kes peab Moskva ekspertidele näitama, kuidas läänemaailmas rakendatud põllumajanduse tehnikaga on võimalik tõsta ka N. Liidus põllumajanduse toodangut. Esialgsete kavatsuste kohaselt suunatakse peamine tähelepanu nisupõldudele ning inglaste kohus on venelastele selgeks teha, milliste võtetega on võimalik nende põldudel nisusaaki tõsta 10-tonnile hektarilt, mis on keskmiseks saagiks Lääne põldudelt vene kahe kuni kolme tonni vastu. Inglaste kasutusse on antud 2000 hektarit head põllumaad, kus nad hakkavad rakendama oma tehnoloogiat, väetisaineid ja masinaid kolme aasta kestel.

Informatsioonist ei selgu, kas katsepõldudel rakendatakse vene kolhoosnikud sealse kolhoosisüsteemiga või toovad inglased ka oma mehed kaasa ja annavad neile võimaluse vabade põllumeeste vaimus maad harida — see tähendab, et saak ei kuulu riigile, vaid hoolsa töö, innu ja vaeva eest põllumehele. On juba ammugi selge, et punase Venemaa põllumajandust ei päästa hukatuse veerelt välismaalt toodud masinad ega väetised, vaid alatu ja vägivaldselt inimestele pealesurutud kolhoosisüsteemi likvideerimine.

AMI

EESTLASED ROOTSIS

● Stokholmi vanalinnas asuvas „Galleri Gaussenis" toimus augusti lõpul fotonäitus, kus elukutselised ja amatöörpildistajad panid välja igaüks kolm pilti. Karin Saarsenil oli näitusel kolm värvilist fotosuurendust „Sügisene kask", „Jõudetund Stocktorpi mõisas" ja „Käbi Laretei Riddarhuseti ees". Stokholmi ajaleht märkis, et Karin Saarsen on eestlanna, ajakirjanik, fotograaf ja kodukeeleõpetaja, kes esmakordselt esines väljaspool eesti ühiskonda. Reportaazhi illustreeris ka suur foto, mis näitas Karin Saarsenit oma fotosid seinale asetamas.

● Kaberneeme, Neeme, Koipse ja Rammu Kodukoha Seltsi traditsiooniline sügisene kokkutulek toimus 1. oktoobril Göteborgi Eesti Majas. Kokkutuleku esimesel poolel oli organisatsiooni aastapeakoosolek, millele järgnes kodukoha koosviibimine päevakohase kavaga, kus oli deklamatsioone, laulu ja sõnavõtte.

● Uppsala Eesti Pensionäride Ühingu kokkutulekul sealses Eesti Kodus pidas dr. Lars Linder ettekande vanemate inimeste haigustest. Pärast ettekannet ootasid kuulajaid värsked saiad, tee ja kohvi. Pühapäeval, 9. oktoobril korraldas ühing teatrireisi Stokholmi, K. Ristikivi romaani „Õige mehe koda" dramatiseeringu etendusele. Ühingu liikmeile oli bussisõit tasuta.

GM REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251
Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi.
Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Akende asendamine thermo-akendega. ☆ 5-tollised veeremid kuues värvis. ☆ Räästaaluste katmine.
Keldriakendele sissemurdmise vastu metallkaitsed.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238
kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.,
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

KATUSETÖÖD
TARMO SEPA — tel. (416) 425-5075
SEPA HOME IMPROVEMENTS
Metro Lic. B-5374

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:			Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+	$42.—	= $47.—
poolaastas	$30.—	+	$21.—	= $24.—
veerandaastas	$16.—	+	$10.50	= $12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.
Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3
Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

(Järg lk. 3)

Lugupeetud ja armast klubiliiget

AUGUST RÄTSEP'at

mälestab leimas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Armast

KUSTIT

mälestavad

PAUL ja ERIKA

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks-kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

Leinateateid

Caracases, Venetsueelas, suri 28. juulil Lydia Paluri.

Sydneys, Austraalias, suri 16. augustil Lydia Therese Ottas, sündinud 18. augustil 1900 Tartus.

Austraalias suri 7. augustil Alide Kakk, sündinud 17. septembril 1898.

Helsingborgis, Rootsis, suri 12. augustil Kustav Johannes Pahla, sündinud 28. märtsil 1888 Eestis

Alingsasis, Rootsis, suri 4. augustil Linda Ots, sündinud 22. oktoobril 1906 Jõelehtmes.

Stokholmis suri 13. augustil Luci Riidalt neiuna Gerlach, sündinud 14. märtsil 1917 Tallinnas.

Clevelandis, USA-s, suri 10. augustil Elmar Endrekson, sündinud 20. augustil 1918 Tallinnas.

Dunedinis, Floridas, suri 5. augustil Ulrich Gustav Freiberg, sündinud 19. septembril 1915 Venemaal.

Rhode Islandil, USA-s, suri 4. augustil Johanna Riidam, sündinud 15. veebruaril 1889 Tartumaal.

Wilmingtonis, USA-s, suri 3. augustil Aino Saimre, sündinud 14. veebruaril 1908 Tartus.

Eestis suri agronoomia doktor Aleksander Adojaan, sündinud 1911 Venemaal.

Inglismaal suri 16. augustil Jaan Kurg, sündinud 18. augustil 1906 Eestis.

Londonis, Inglismaal suri 15. augustil Eduard Ojamäe, sündinud 13. jaanuaril 1893.

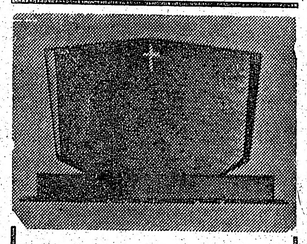

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

Rootsis suri 15. augustil Nelli Parre, sündinud 9. septembril 1905.

Coomas, Austraalias, suri 15. augustil Nikolai Peet, sündinud 19. detsembril 1894 Valgas.

Melbourne'is, Austraalias, suri 20. augustil Antonia Leepin, sündinud 29. septembril 1906 Valgas.

Melbourne'is, Austraalias suri 13. augustil õpetaja Alexander Hansson, sündinud 29. oktoobril 1913 Helmes.

Kumlas, Rootsis, suri 18. augustil Alide Viimar, sündinud 26. juulil 1900 Vihterpalus.

Stokholmis suri 19. augustil Sanda Kannu, sündinud 28. septembril 1921 Tartus.

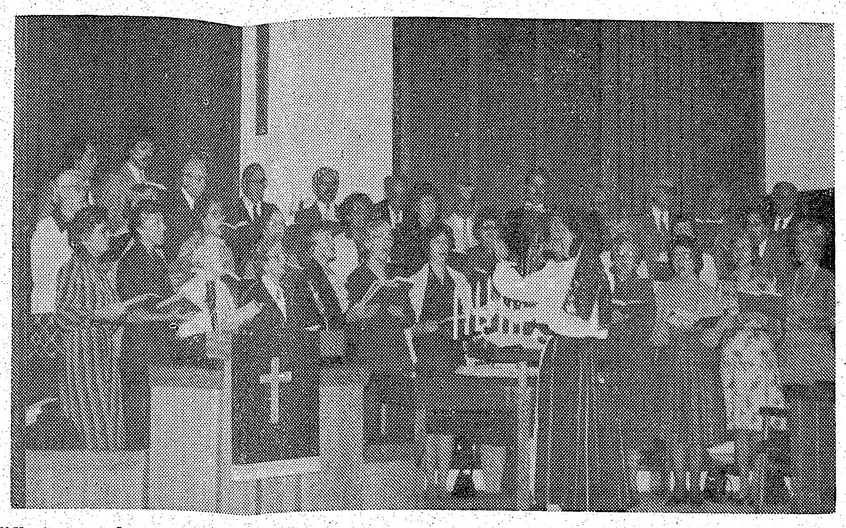

Hiidlastest moodustatud laulukoor laulmas Marika Wilbiksi juhatusel T. E. Baptisti kirikus korraldatud teisel kodusaare õhtul. Foto: Ilme Lillevars

Kodusaare õhtu

„Kuulake mind vaikides, saared ja rahvad, olge ootel mu ees" (Jes. 41:1), nende sõnadega tervitas Toronto baptisti kogudus, 23. okt. õhtul, rohkearvuliselt kirikusse kogunenud Hiiumaalt pärinevaid kaaseestlasi.

Õhtu, mis kandis nimetust „Kodusaare Õhtu 2", oli kava osas rikkalik ja sisukas. Proloogiks luges Magda Laaneorg oma selleks puhuks loodud luuletuse „Seal on mu kodu," mille järele nägusais Hiiu rahvarõivais Sadula-õekesed — Silvi Engman, Helme Kaju ning Helju Pomerants soojendasid kokkutulnute südameid kodusaare lauluga. Samuti oli rahvariides Hiiu saare kauge tütar Marika Wilbiks, kes esines soololauluga ja juhatas hiidlaste segakoori. Sel õhtul loeti hiidlaste hulka nimetatud saarel sündinuid, nende lapsi, lähemaid sugulasi ja abielu kaudu hiidlaste perre võetuid.

Sõbralike sõnadega pöördus kaashiidlaste poole Hiiu seltsi esimees Edgar Liik, avaldades headmeelt õhtu teistkordse teostumise üle ja lootes,

et Hiiusaare õhtu muutub igaaastaseks ürituseks, haarates Toronto hiidlasi kui ka kaugemal-elavaid.

Hiljuti surma läbi lahkunud ajakirja „Hiiu" toimetajat Ludvig Wahtrast mälestati lauluga ja pastor Kaljo Raidi sõnavõtuga.

Kauni ja lähendava Kodusaare õhtu kõne pidas selleks puhuks ühendriikidest küllasõitnud kirjanik dr. Evald Mänd.

Kava jätkus kiriku alumises saalis, kus koguduse naisring pakkus kohvi ning teed ja Endel Jürimäe näitas slaide tänapäeva Hiiumaast.

Hulda Eistrati ja Maie Kaasiku algatusel oli korraldatud huvitav näitus Hiiu naiste käsitöödest ja kodusaare tarbeesemeist.

Kokkutulnute ühise arvamuse järgi täitis õhtu igati oma eesmärgi, tuues hulgaliselt kodusaare rahvast kabelisse nagu omal ajal Hiiumaal öeldi, ühendades ning elustades armastust mitte üksnes kodusaare, vaid kogu kodumaa ja igaviku väärtuste vastu.

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Pühap., 13. nov. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Kõikides sõdades langenute mälestamine. Piiblitund kell 10 homm. Leerieelsed. Pühapäevakool. Leeritund.

Sunday, November 13, at 3:00 p.m. St. Paul's Anglican, 227 Bloor St. E., Toronto All Lutheran ANNIVERSARY SERVICE, order of service as suggested by Luther in his ‚German Mass'

The Massed Choir is directed by Dr. Lorna Lutz-Heyge. Greetings from Church Dignitaries and Goverment Officials

Presentation of a sermon of M. Luther.

Pühap., 20. nov. SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11.00. Armulaud. Laulab noortekoor Lootus. Kell 6.00 õhtul armulaud. Solist Õnne Laikve. Oma abikaasa mälestuseks laulab Lydia Kööp.

Pühapäeval, 27. novembril kontsert-JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Cantate Domino 25. a. juubeli tähistamine. Kaastegevad koor, Lembit Avesson ja Roman Toi.

Ingliskeelsed JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval 9.30 homm. Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSEGA samaaegselt.

Piiblitunnid igal pühapäeval kell 10.00.

OTTAWA EESTI EV.-LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS

Õpetaja O. Gnadenteich
Kirik: King Edwardi ja Vilibrodi tänavate nurgal

Surnute mälestuspüha JUMALATEENISTUS on armulauaga ja lahkunute mälestamisega laup., 26. nov. kell 4 p.l. (mitte 19. nov.)

Holocaust võetagu sunduslikuks õppeaineks

TORONTO — Ida Yorgi kooliõpetaja, 37-aastane Andrew Meles nõuab, et holocausti hirmuteod peaks võetama sunduslikuks õppeaineks Ontario koolides. Tal olevat väga imelik õpetada II maailmasõda ilma holocausti nimetamata. Ta organiseeris Thornhillis seminari, kuidas õpetada holocausti koolides. See ei olevat mitte ainult juutide, vaid kogu inimkonna küsimus.

Aeroflot lendab jälle Kanadasse

Möödunud esmaspäeval alustas N. Liidu lennuliin Aeroflot jälle ühenduste pidamist Kanadaga pärast 60-päevalist keeldu Korea lennuki allatulistamise pärast, kus hukkus 269 inimest. Lennuk lendas nagu varemgi Mirabel lennuväljale Montrealis. USA valitsus soovis, et Kanada pikendaks keeldu, kuid Kanada valitsus jäi oma varem tehtud otsuse juurde. Kanada oli esimene, kes keelustas Aerofloti lennukeile maandumise oma riigis.

Etnograafilise Ringi näitused

Tulemas Etnograafilise Ringi rahvakunsti õhtu

Peale aastast vaheaega korraldab Eesti Etnograafiline Ring uuesti populaarseks saanud RAHVAKUNSTI ÕHTU huvitava näituse ja eeskavaga. Möödunud aastal jäi see ära, kuna ring korraldas koos maakondadega Eesti Majas „Killapeo", mille sissetulek läks Eesti Maja toetuseks.

Rahvakunsti õhtu toimub 25. novembril, 1983. a. kell 7.30 õhtul. Etnograafiline Ring korraldab selle õhtu alati reede õhtul, et meie kasvav eesti noorus täiendus-keskkoolist saaks sellest osa võtta ja tutvuda oma esivanemate kultuuriga.

Etnograafilises Ringis algas töö juba 12-ndat aastat neljapäeval, pärast lõikuspüha. Kokku tullakse kella 6.30-ks. Ringi liikmete arv on suurenenud ja daamid on kibedasti ametis ettevalmistustega nii eelolevaks rahvakunsti õhtuks kui ka ESTO-84 näitusteks.

Nagu teada, toimub Esto ajal 3 näitust; Esimene Royal Ontario Museum'is, esialgul on lahtine, kas näitus kestab kuu, või kaks kuud, tõenäoliselt 2 kuud. See on suure rahvuspropagandalise väärtusega, kuna näitust näevad tuhanded igasuvised muuseumikülastajad paljudelt maadelt. Kuna uus näituseruum on küllalt ruumikas, soovib muuseum sinna laenu korras esemeid juurde saada, nagu oli 1972. aastal. Meie kogu on seal umbes 200 eksponaadi suurune, kuid nende hulgas on ka väikseid esemeid, sellepärast on vajalik lisalaen. Esto näituste komitee nimel palume kõiki eestlasi sellele näitusele kaasa aidata. Vajalikud on Eestist kaasa toodud esemed. Võtta ühendus Etnograafilise Ringi juhatajaga, või maakondi esindavate daamidega. Küsimus on kiireloomuline.

Teisel näitusel, mis toimub Eesti Maja keskmises saalis, vajab toimkond igast maakonnast vähemalt ühe täieliku komplekti selle maakonna rahvarõivaid. Kuna Esto ajal on ülikonnad enamvähem tarvitusel, siis on väga vajalik, et need isikud, kes oma ülikonda Esto ajal ei kanna, sellest oma maakonda esindavale daamile teataks, et nendel oleks näitusel ülikondi välja panna.

Kolmas näitus on rahvusornamentikaga seljarõivastuse näitus, mis toimub Maakondade päeval, teisipäeval, 10. juulil Royal Yorkis. Eeloleval Rahvakunsti õhtul on juba mõningad ülikonnad näitusel, mida meie virgad daamid on jõudnud valmis teha. Palume kõiki, kellel midagi juba valmis on, ühendus võtta järgmistel telefoninumbritel: Rahvakunsti toimkonna juhataja Ene Runge — 438-6500, Esto näitustetoimkonna sekretär Hilda Härm — 699-1979 ja Etnograafilise Ringi sekretär Eva Prii — 251-0737.

Pöördume ka eesti ühiskonna poole igasuguse materiaalse ja rahalise abi saamiseks, sest Eesti Etnograafiline Ring töötab eesti rahvale ja eesti rahva huvides, sellepärast peame sellele küll igaüks austusest oma esivanemate pärandi vastu oma jõu kohaselt sellele kaasa aitama.

E. R.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Suri vanim Eesti mereväelane

Londonis suri 15. augustil 90 a. vanuses üks Eesti Vabadussõjaaegne mereväe ohvitser, kaugesõidukapten Jakob Voldemar Ojamäe (Vabadussõjas leitnant J. V. Bacholm). Pärit Virumaa Vihula v. Altja külast, läks ta pärast Palmse ministeeriumikooli lõpetamist merele. 1911 alustas ta õpinguid Käsmu merekoolis, jatkates neid hiljem Narva merekoolis, kus sooritas kaugesõidu kapteni eksamid. Mobiliseeritud Vene mereväkke, saadeti ta ohvitseride kursustele, millede lõpetamise järele määrati ristleja „Kirovile" vahtkonna ohvitseriks.

1918. a. pääsenud tagasi kodumaale, siirdus ta aasta lõpul Tallinna, kus ta määrati algul eriüksusse, missugune saadeti 1919. a. Tartu II Diviisi käsutusse Tartu Kaitsepataljoni koosseisu. Pärast Tartu vallutamist määrati Ojamäe koos teiste mereväelastega Emajõe laevastikku korraldama, kuna seda vajati hädapärast transpordiks. Ta jäigi teenima pärast sõda Emajõe ja Peipsi laevastiku koosseisu, kuni 1925 erru minnes siirdus Tallinna Laevaühisuse teenistusse, kaptenina ja tüürimehena.

II maailmasõja algul sattus ta laevaga Inglismaale ja jäigi sinna. Sõja ajal sõitis ta paljudes laevades, kuni pensionile siirdumiseni. Hiljem töötanud ta veel mõnda aega ühes kaubamajas laomehena.

Kadunu oli kuni surmani mereväelasist kõige vanemaks Eesti mereväe ohvitseriks. Maavägedes on oma 97 eluaastaga seda reservkapten helikunstnik August Nieländer.

Tähistati Karin Ruusi 50. aasta juubelit

Cleveland-Ohio (USA) EELK Kogudus tähistas 24. sept. koguduse esimehe Karin Ruus'i 50. sünnipäeva, millest võttis osa peaaegu kogu Clevelandi eestlaskond. Karin Ruus on olnud pikemat aega EELK Cleveland-Ohio koguduse juhatuse liige ja neli viimast aastat esimees. Avasõnas koguduse nõukoguliige Viktor Lauk iseloomustas juubilari, kui ideaalset organisaatorit, kes on osutunud sealse eestlaskonna elu kandvamaks hingeks kogu oma perekonnaga.

Õp. E. Pähn oma vaimulikus sõnavõtus ütles tunnustavaid sõnu juubilarile, kes on elanud suurele ja õilsale põhimõttele, jäädes ustavaks Jumala armastusele ja inimkaastundele, unustades tihti oma isiklikud huvid ja hüved. Tema abivalmis kätt on jatkunud kõikjale, kus vaja teenida kaasinimesi. Jumalat ja inimsust teeniva armastusega ja inimkaastundega on juubilar jäädvustanud sügavad jäljed Clevelandi eesti koguduse ja rahvusgrupi ellu, kellele õpetaja soovis veel palju aastaid töötamiseks kiriklikul ja rahvuslikul tööpõllul.

Tunnustavaid sõnu ütlesid veel koguduse abiesimees Karl Tubalkain, Cleveland-Ohio Eesti Vabadusvõitlejate Ühingu nimel Andeas Traks, kuna juubilari perekonna isiklik sõber, Aino Pähn oli koostanud oma tervituse luulesalmides.

Karin Ruus, neiuna Kurdlaid, on sündinud 23. septembril 1933. a. Tartus. Ta töötab pangaametnikuna Clevelandis. On abielus Hans Ruusiga, kes on edukutselt mehhaanika insener.

E.P.

BON AIR APPLIANCE SERVICE

PARANDAME

külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

Poolakaid õhutatakse streikima toiduhindade pärast

VARSSAVI — Poola põrandaalused keelustatud ametiühingu Solidaarsuse juhid on õhutanud streike suuremais tööstustes, et võidelda valitsuse poolt kavatsetud toiduhindade tõstmise vastu. Kuulduste kohaselt tõstetakse 1. jaan. toiduainete hindu 20% ja või võib uuesti sel kuul minna ratsioneerimisele. Solidaarsuse põrandaalune neljameheline Ajutine Koordinatsiooni Komisjon avaldas lendlehe õhutades ametiühingu aktiviste koordineerima ja toetama üldist opositsiooni hindade tõstmisele.

O. Roslavlev p… eestlastele … mälestussamb…

Eestist pärit ja s… kol. Roslavlevi poeg, … Roslavlev, kes mitte… suri Saksamaal, oli … laadseks meheks, kes … ku kutsetegevuse kõ… eestlastele mälestussa… se dokumentidekogu … omal kulul väljaand… selleks uurimisretki … Läti ning Rootsi, Ta… arhiividesse.

Selle suures form… kogu nimetus on „H… deskunde Estlands" ja… 8-sast köitest koos ka… gusummas 1820 lk. … kumentide kogu sisa… Eesti osas Poola riik… nid 1582. a. alates, … kud revisjonid 1621, … a. Selle suure teose … käsikiri „Nord-Livlan… des 17 Jahrhundert" s… a. Rootsi riigi revisj… mõisatest ja taludest. … märgitud, nagu varem… andeis talude suurus, … nike nimed, neil lasuv… hustused, külvatud vil… de hulk. Need andme… senini Eesti enda … poolt levitatud n.n. o… ganda lihtsalt naeruvä…

Roslavlevi kaaluvat… ENS-i Puksovi fond … se auhinna määramise…

Saksamaalt saadeti … arhiivid koos ta 8-nd… kirjaga Rootsi Eesti … Instituudile. Selles ag… köite käsikirja ei leitu… tituudi sekretäri Jako… le põhjalikule otsimi… nud" käsikiri tuli … ühest mujale paigut… See on 194 lk., trükiva… nab pealkirja „Nord … Ende des 17-ten Ja… Seega on viimane tea… ment enne laastavat … annab andmestiku … omanike nimed hiljem… daks rüüstatud külade… ainulaadse väärtuseg… eesti talude ja nend… osas. Väärtuslik Eesti… eriti eesti sugukonda… gia uurimisteks.

Kirjanikkude aastakoosolek

Välismaine Eesti … pidas pühapäeval, … Stokholmis aastakoosol… Liidu esimeheks … Kalju Lepik. Juhatus… vo Mägi (abiesimee… Kolk ja Liidia Tuuls… Elmar Pettai (laekur)… sen (informatsioon ja… damine PEN-klubiga… Nõu.

Aastakoosolekule … viibimine, kus etteka… Kalju Lepik, kes rä… dusest ja Balti Arhiiv…

Vajatakse

LAPSEHOID…

esmaspäevast reede… Road ja Lawrence A…
Tel. 438-89…

Väiksem…
REMONT…
majade juu…
elekter, puutööd, …
(plumbing), kraanid, …
Helistage — J. MEI…

O. Roslavlev pani eestlastele mälestussamba

Eestist pärit ja seal sündinud kol. Roslavlevi poeg, dipl.ins. Oleg Roslavlev, kes mitte kaua tagasi suri Saksamaal, oli üheks ainulaadseks meheks, kes oma ulatusliku kutsetegevuse kõrval püstitas eestlastele mälestussamba haruldase dokumentidekogu koostamise ja omal kulul väljaandmisega, tehes selleks uurimisretki okup. Eesti ja Läti ning Rootsi, Taani ja Poola arhiividesse.

Selle suures formaadis ürikute kogu nimetus on „Hefte zur Landeskunde Estlands" ja see koosneb 8-sast köitest koos kaartidega, kogusummas 1820 lk. Mainitud dokumentide kogu sisaldab Lõuna-Eesti osas Poola riiklikud revisjonid 1582. a. alates, Rootsi ametlikud revisjonid 1621, 1624, 1638 a. Selle suure teose viimase köite käsikiri „Nord-Livland am Ende des 17 Jahrhundert" sisaldab 1688. a. Rootsi riigi revisjoni andmeid mõisatest ja taludest. Selles on ka märgitud, nagu varemaiski väljaandeis talude suurus, nende omanike nimed, neil lasuvad maksukohustused, külvatud vilja ja loomade hulk. Need andmed muudavad senini Eesti enda proletariaadi poolt levitatud n.n. orjaaja propaganda lihtsalt naeruväärseks.

Roslavlevi kaaluvat tööd hindas ENS-i Puksovi fond $3000 suuruse auhinna määramisega.

Saksamaalt saadeti Roslavlevi arhiivid koos ta 8-nda köite käsikirjaga Rootsi Eesti Teaduslikule Instituudile. Selles aga ta 8-nda köite käsikirja ei leitud. Tänu instituudi sekretäri Jakob Koiti uuele põhjalikule otsimisele „kadunud" käsikiri tuli päevavalgele ühest mujale paigutatud kastist. See on 194 lk., trükivalmis ja kannab pealkirja „Nord Lifland am Ende des 17-ten Jahrhunderts". Seega on viimane teadaolev dokument enne laastavat Põhjasõda ja annab andmestiku ning talude omanike nimed hiljem sõjas lagedaks rüüstatud külade osas. Seega ainulaadse väärtusega dokument eesti talude ja nende peremeeste osas. Väärtuslik Eesti ajaloole, ent eriti eesti sugukondade genealoogia uurimisteks.

Sks

Kolm õde, vasakult Helme Kaju, Silvi Engman ja Helju Pomerants, kes laulsid T. E. Baptisti kirikus korraldatud kodusaare õhtul. Foto: Ilme Lillevars

Kirjanikkude aastakoosolek

Välismaine Eesti Kirjanike Liit pidas pühapäeval, 16. oktoobril Stokholmis aastakoosoleku.

Liidu esimeheks valiti tagasi Kalju Lepik. Juhatusse valiti: Arvo Mägi (abiesimees), Raimond Kolk ja Liidia Tuulse (sekretärid), Elmar Pettai (laekur), Karin Saarsen (informatsioon ja ühenduse pidamine PEN-klubiga) ja Helga Nõu.

Aastakoosolekule järgnes koosviibimine, kus ettekandega esines Kalju Lepik, kes rääkis arhiivindusest ja Balti Arhiivist.

ESTO-84: Maakondade päev

Torontos tegutsev maakondlik esinduskogu, kuhu on koondunud kõik maakondade organisatsioonid, on viimastel aastatel näidanud aktiivset tegevust mitmel alal.

Nii on läbiviidud kahed killamängud ja päevase kestvusega pidustused Eesti Majas, mille sissetulek läks maja köögi moderniseerimiseks. Selle töö lõpetamine toimus hiljuti ja nii on nüüd võimalik teenindada Eesti Maja külalisi toidu osas paremates tingimustes kui see oli varem.

Järgmine suurem üritus on kavandatud ESTO-84 raames. Teisipäeval, 10. juulil 1984 toimub Royal York hotellis maakondade päev.

Päev on mõeldud kõigile kaasmaalasile ligidalt ja kaugelt ühiste mälestuste elustamiseks kodukohast, lapsepõlvest, koolipäevast ja põgenemisteekonnalt.

See algab lõunasöögiga kelll 12.00 esinduslikus Canadian ruumis, mis mahutab kuni 1400 inimest. Pileteid müüakse üks tuhat hinnaga 18 dollarit tükk. See katab lõunasöögi kulud. Pileteid on võimalik saad ESTO-84 kaudu ettetellimise korras. Vaba ruum kasutatakse moenäituse korraldamiseks. Moenäitus on uudne ja pole varem sellisel kujul esitatud. See haarab rahvusliku ornamentikaga kaunistatud riideid naistele, meestele ja lastele. Need võivad olla puhke-, spordi-, pealelõuna-, õhtu- või koduriietus. Näitust ei tule mitte ärasegada rahvarõivaste moenäitusega.

Lõunasöögi ajal esineb rahvapillide orkester ja on teisi ettekandeid.

Pärast ühist lõunasööki on ala-

ESTO'84 TORONTO 150

tes kella 14.30 kuni 17.00-ni avatud Royal York hotellis igale maakonnale oma ruum,

kus toimuvad maakondlikud kokkutulekud vastavate maakondade organiseerimisel.

Seal on ruumide kulude katteks väike maks 3 dollari näol, mida saab tasuda kohapeal.

Maakondlik esinduskogu levitab maakondade päeva informatsiooni ajakirjanduse kaudu kõigis eestlaste asukohtades. Samuti palutakse jälgida ESTO-84 teateid, eriti piletite ettetellimise osas lõunasöögiks. Maakondade päeva moto on: KOHTUME JÄLLE!

Maakondliku esinduskogu esimees on Johannes Vihma, aadress: 63 Edenvalley Dr., Islington, Ont. M9A 4Z5, Canada.

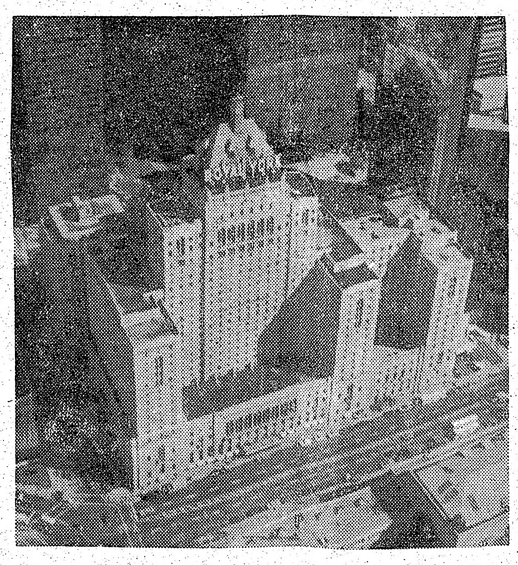

Royal York hotell, kus toimub maakondade päev.

HARJUMAA VIRUMAA JÄRVAMAA TARTUMAA VALGAMAA VÕRUMAA PETSERIMAA VILJANDIMAA PÄRNUMAA LÄÄNEMAA SAAREMAA

Heinz Riivaldi juubel

Eesti taidurite kontsertide kavad jaguneksid kahte liiki: puhtal kujul eestiainelised, tutvustamaks eesti muusikat ja mitmekülgse sisuga, kus kunstnik näitab oma oskust rahvusvahelisel tasemel. Vaevalt oodanuks tuntud eesti laulude tõlgendajalt, vanema sugupõlve operetitähelt Heinz Riivaldilt kõrgetasemelist „liederite" kontserti, kus veel eesti laulud on vähemuses.

Aga 6. novembril Eesti Majas pakkus Riivald oma laulukarjääri 50. aasta juubeli puhul nauditava pärastlõuna Schumanni, Schuberti ja unustusse jäetud selle sajandi keskpaiga ameerika helilooja Samuel Barberi laule (igaühelt viis) ning seitsme erineva, sel sajandil võrsunud (s.o. uuema aja) eesti komponisti (Miido, Päts, Känd, Tubin, Ruut, Avesson ja Toi) laule. Kuna Barberi laulude stiil on sarnane paljudele eesti lauludele, sobisid kontserdi esimese poole saksakeelsed laulud ning teise poole eesti ja ingliskeelsed laulud väga hästi kokku.

Teenekaid kunstnikke, nagu Riivaldit tuleb arvustada eraldi mõõdupuuga. Kuigi saab tenorist kerge bariton (õnneks ei sega transponeerimine liedereid), hääl väsib enne vaheaega, mälu on petlik, siis on vanemal lauljal sellevõrra palju küpsem suhtumine loomingusse. Riivald tunneb oma hääle võimeid hästi, ülepingutamist märkab harva. Ta elab igasse laulu parajalt sisse, hakkab näitlejaks ainult siis, kui see laulule midagi juurde pakub.

Riivald on väga enesekindel laval, isegi mälu äpardused ei sega teda. Ta loob püsiva kontakti kuulajatega ning haarab neid endaga kaasa. Esitus oli väga energiline, kahjuks Charles Kipperi täpne klaverisaade tahtis tihti viimaseks jääda. Tema vanuse kohta on Riivald haruldane „entertainer" ja tänapäeva mõistes kunstiliselt kõrgel tasemel.

Mõne tõlgendusega võiks vaielda. Riivald aga usub veenvalt oma tõlgendusse, pealegi meeldib talle laulmine ja juba tema rõõmsat nägu tahaks kontserdi lõpul veelgi näha.

Riivald ei lasknud end liiga palju paluda, enne kui ta kergemas zhanris lisapala esitas.

Lõpus oli mitmesuguseid tervitusi juubeli puhul, ning Toronto Eesti Meeskoor soovis lauldes õnne ja edu. Parima kokkuvõtte Riivaldi tähtsusest eestlastele tegi „Estonia" teatri nimel Rahel Olbrei: „Sa oled 50 aastat pakkunud paljudele rõõmu". See oskus püsib Riivaldil täiejõuliselt edasi.

W. Mart Laanemäe

TORONTO HELSINGI $895

Lapsed alla 12 a. $448

Finnair jatkab grupilendude korraldamist „Finnlink'iga". Soodsaimad hinnad ja kõige kiirem. Otselend Soome Torontost Montreali kaudu, koostöös Air Canada'ga.

Valige teile sobiv väljasõidu kuupäev: 28. okt., 11. nov. ja 25. nov. 1983. 6. ja 27. jaan., 10., 24. veebr. 9., 16., 23., 30. märts, 13., 18. ja 27. apr. 1984. Külastuse kestvus 7—90 päeva.

Valige tagasilennu kuupäevad: 12., 26. nov., 10. dets. 1983. 21. jaan., 4., 18. veebr., 3., 17., 24., 31. märts, 14., 23. apr., 5., 12. mai 1984.

(Eriliste sõiduhindade saamiseks teie kodulinnast Montreali pöörduge oma reisibüroo poole.)

ERILENNUD JÕULUKS: 16., 19., 21., 23. dets. Tagasilend: 31. dets. 83, 2., 4., 7. jaan. 1984.

Reserveerige 30 päeva enne väljasõitu.

Finnair'il on õigus lennu tühistamiseks, juhul kui on vähem kui 20 reisijat.

Astuge ühendusse oma reisibürooga või FINNAIR'iga.

Hinnad võivad muutuda ette teatamata.

FINNAIR

TORONTO 416 927-7400 MONTREAL 514 282-1173
VANCOUVER 604 687-7582

TÖÖSTUSE ÄRI AVATUD OSTJAILE

MEIE SPETSIALITEEDIKS ON SUITSUKALA:
euroopamaitselised suitsulõhed, -angerjad ja -heeringad.

Hulgimüügihindadega ka saadaval:
külmutatud kala ja „seafood", heeringasalat, bismark-heeringas, roll-mops, soolaheeringas ja liha.

Ostke kohapeal või tellige koju. TASUTA KOJUTOOMINE kui tellite korraga üle $100 väärtuses.

NORTHRAND FOODS LTD.
10144 Weston Rd. Woodbridge, Ont. L4L 4J7
Tel. 832-2234

LÕIGAKE VÄLJA!

UUS SOOME ÄRI

Äris on müügil SOOME TOOTEID ja suurel hulgal ka teiste Skandinaavia maade kaupu.

Avamise puhul
10—40% HINNAALANDUST
selle aasta lõpuni.

Teretulemast tutvuma ja õigeagselt jõuluoste tegema, sest mõningate kaupade ladu on väike.

Nordic Distributing Co.

Cliffcrest Plaza, 3027 Kingston Rd.
Markham Rd. ja McCowani vahel

Avatud: teisip.—kolmap. 10—6,
neljap., reedel 10—8, laup. 10—6.
Esmaspäeviti suletud.

LÕIGAKE VÄLJA!

Otsime
LAPSEHOIDJAT
meie kodus või teie juures.
Dufferin & Steeles
Hel. 669-5930

Vajatakse
LAPSEHOIDJAT
esmaspäevast reedeni Markham Road ja Lawrence Ave.
Tel. 438-8913

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm.
Hellstage — J. MEIUSI 225-3283

FORT LAUDERDALE'is hästi möbleeritud privaatvilla
UURILE ANDA 1. VEEBR. 1984
2 suurt magamistuba, suur elutuba, täielik elektriköök, saun, bassein, „whirlpool", tenniseväljak. Sobiv 2-le perekonnale. $1.200.— kuus.
Hel. Chicago 1-312-869-9017 — Fort Lauderdale 1-305-524-6319

PAKID EESTISSE

Saatke oma järgmine pakk odavamini ja kiiremini kui varem

VÕRRELGE HINDU:

Laevateel		Õhupostiga
kuni 5 kg	$19.00	$42.00
kuni 10 kg	$34.00	$72.00

Tolli võib tasuda Kanadas või Nõukogude Liidus

SAVE-O-WAY PARCEL SERVICE LTD.

TORONTO
337 Roncesvalles Ave.
Tel. 532-3042

HAMILTON
747 Barton St. East
Tel. 544-3603

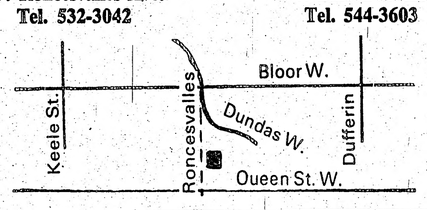

SPORT

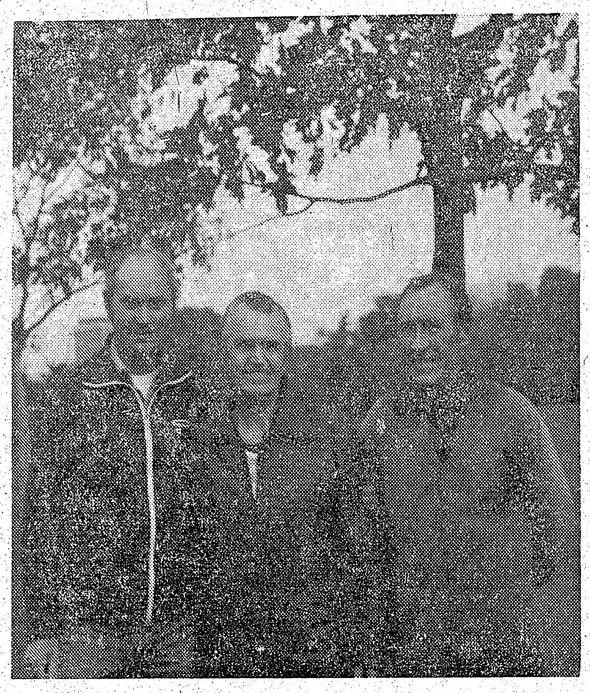

Theo Vellend, Uno Limit ja Ülo Vastopä — eesti meeskond 22. oktoobril Sunnybrook Pargis, Torontos Ontario klubidevahelistel murdmaavõistlustel. Esimene koht 60—64-aastaste klassis.

„Estonia" masterite meeskond esimene murdmaa-teatejooksus

3. Kanada klubidevaheline 3-mehe teatejooks peeti 22. okt. Sunnybrooki pargis Torontos 4.3 km pikkusel murdmaarajal. Mehed jooksid kolmes vanuseklassis (40—49, 50—59, 60+) ja naised kahes klassis (35—49, 50+).

Ilm oli päikseline, tuuline ja 10—11°C. Maastik oli raskevõitu, viimasel kilomeetril oli üks järsk mäetõus, kus jooks muutus peaaegu „ronimiseks".

„Estonia" osales 60+ klassis; võidumeeskonnas jooksid esimesena Theo Vellend, teisena Uno Limit ja „ankrumehena" Ülo Vastopä. Terve maa pikkus 3 x 4,3 km jooksi 1:12.42. „Estoonlaste" vastavad isiklikud ajad olid 26.16, 23.30 ja 22.56 min.

Teiseks tulnud Metro Fitness klubi meeskonna aeg oli 1.13.15 s.t. ainult 33 sek. tagapool „Estoniat".

Kolmanda koha sai Masters Sprint Klubi — 1:28.08.

Võitja meeskonna igale liikmele anti auhind — tõend millega saab osta ühe paari „Brooks'i" jooksukingi. Ülo Vastupä sai veel lisaauhinnana „Parkeri" sulepea, kuna jooksis paremuselt teise aja 60+ vanuseklassis.

Sellist praktiliste auhindade andmise ideed, medalite asemel, võiks levitada ka individuaalmeistrivõistlustele.

erk

Eestlased reklaamfilmis

1., 2. ja 3. nov. filmiti Unionville'is CocaCola reklaamfilmi, milles jalgrattasõitjatena kaasa tegid ka Robert ja Martin Vellend.

Reklaam tuleb televisioonis näitamisele umbes kahe kuu pärast.

☆

Robert Vellend sõitis 5. nov. Ontario Meeskonna koosseisus Labradori murdmaasuusatamise lumelaagrisse.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

Spordi „imelapsed" Austraalias

Kaks uut spordi „imelast" äratasid tähelepanu Little Athletics N.S.W. meistrivõistlustel Sydneys tänavu kevadel. 9-aastane David Paabo tuli oma klassis teisele kohale 400 m jooksus tagajärjega 63,7, tema 12-aastane õde Penelope tuli neljandale kohale kõrgushüppes 1.45.

Nende senised paremad tulemused on järgmised (ja täiendavad „Vaba Eestlases" nr. 61 ilmunud Austraalia eesti noorte kergejõustiku tabelit):

David: 100 m — 14,77, 200 m — 30,49, 400 m — 63,7, 800 m — 2.32,0, 1500 m — 5.37,3, 60 m tõkkejooks (5 x 60 cm kõrgust tõket) — 10,28, kaugushüpe 3,95, kõrgushüpe 1.12, kuulitõuge (2 kg) 5.62 ja kettaheide (0,5 kg) 22.84.

Penelope: 100 m — 13,24, 200 m — 28,96, 400 m — 67,5, 800 m — 2.50,0, 1500 m — 6.02,0, 60 m tõkkejooks — 9,9, kaugushüpe — 4.23, kõrgushüpe — 1.50, kuulitõuge (3 kg) 8.35, kettaheide (1 kg) — 19.82 ja kolmikhüpe — 9.01.

Theo Vellend orienteerumises teine

Oktoobri pikal nädalalõpul toimusid Collingwoodi lähedal Ontario Orienteerumise meistrivõistlused.

M56 klassis tuli Theo Vellend laupäeval kolmandaks, pühapäeval esimeseks ja kahe päeva peale kokkuvõttes teiseks. Esimeseks tuli ameeriklane Jim Plant Massachusetts'ist. Kolmandaks Walter Kuz Torontost.

Eestlastest võttis osa veel Mall Bishop-Peepre Ottawast.

Spordimärkmeid

IV maailmakarika võistlused käimises peeti septembris Bergenis, Norras. Võitis N. Liit, teine oli Itaalia ja kolmas Mehhiko. 20 km võitis tsehh Priblinec ajaga 1:19.29,6. 50 km mehhiklase Gonzalez'i aeg oli 3:45.36. Naiste 10 km võitis hiinlanna Yongxu ajaga 45.13,4.

☆

Uus-Meremaalane Rod Dixon võitis oktoobris New Yorgi maratoni (42.2 km) ajaga 2:08.50. 1972. a. olümpiamängudel oli Dixon kolmas 1500 m jooksus. Siiani pole (14 a.) ükski mitteameeriklane seda maratoni võitnud. Naistest oli esimene norralanna Grete Waitz, kes on kuue aasta jooksul võitnud viis korda!

Spordiuudiseid kodumaalt

Septembris Tallinnas, Lauluväljakult „Kalevi" velodroomile toimunud rahvajooksu lõpetas 2745 osavõtjat. Rein Läänemets võitis 5 km — 14.31, Toomas Turb oli esimene 10 km — 28.58 ja Viljo Emajõe kattis 21 km /ajaga 1:08.10. Vanimate osalejate auhinnad said 64-aastane Anna Julõmova (5 km) ja 74-aastane Aleks. Kleinsepp (10 km).

☆

Ain Matvere võitis N. Liidu noorte (15—16 a.) sulgpalli turniiri Gomelis; segapaarismängus võitis koos Marju Velgaga.

☆

Tartu ja Helsingi ülikoolide vahelise kergejõustiku võistluse Tartus võitsid tartlased 94,5:84,5.

Robert Vellend tunnijooksu võitja

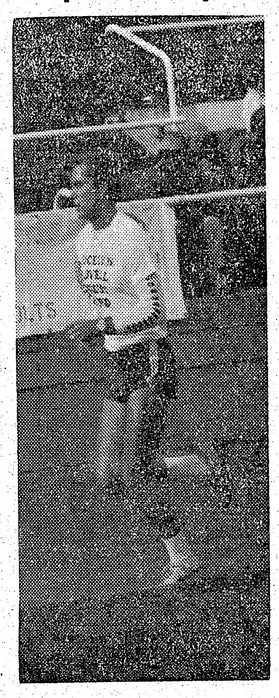

Robert Vellend, Ontario March of Dimes jooksul 22. okt. Varsity staadionil Torontos.

Toronto Fitness Instituudi poolt 22. okt. korraldatud vigaste inimeste toetuseks toimunud jooksul jooksis 40 osavõtjast kõige rohkem ringe Robert Vellend. Ta jooksis augusti algul autoõnnetusel vigastada saanud ja üleni halvatud Kanada jalgratturi Jocelyn Lovell'i toetuseks, kogudes temale 2680 dollarit.

Robert jooksis Varsity Staadionil tunnijooksus 41 ringi.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	$1.—
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
A. Küng — A DREAM OF FREEDOM	18.—	.70
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.50
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	$1.—
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD	47.—	
Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale		$3.—
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	4.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	5.—	.50
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

1944. AASTA

„Vaba Eestlane" avaldab dokumendina järgneva Eestis koostatud ja käestkätte liikuva eestipoolse katse 1944. a. sündmuste kirjeldamiseks.

15.

Tartu olukorra kergendamiseks kavandasid sakslased tugeva tankilöögi Elvast vaenlase tiivale. Kiiruga paisati Elva alla Strachwitzi tankikorpus. Teel Elvasse hukkus kuulus „tankikrahv" aga autoõnnetusel ning korpus jäi ilma oma kogenud ja vaprast juhist, mis ei jätnud sündmuste käigule mõju avaldamata. Kuigi korpus polnud veel täielikult kohale jõudnud, alustati 24. augustil rünnakut. Algul õnnestus saksa tankidel sügavale vene positsioonidesse tungida, kuid siis tõid venelased kohale suuri abivägesid. Killustatult tegutsev tankikorpus kandis raskeid kaotusi ning sakslased paisati tagasi.

25. augustil tungisid venelased Tartu, linnas algasid vihased tänavalahingud. Üksikud võitlusgrupid jatkasid vastupanu veel mitu päeva pärast linna langemist, kuid 25. augusti keskpäevaks kadus linnas võitlevatel üksustel ühtne juhtimine ja anti käsk taandumiseks Emajõe taha, mis ka teoks tehti. Taanduvate üksuste kannul tungisid üle jõe venelased, vallutades Ülejõe linnaosa.

Vene väed üritasid jõge ületada ka linnast idas, kuid seal lõi Rebase võitlusgrupp kõik rünnakud tagasi. Venelased taandusid, jättes vastaskaldale pooltuhat laipa ja sellega lõppeski esialgu venelaste aktiivsus linnast idas. Läänes seevastu oli üle jõe jõudnud juba viis diviisi ning rohkelt tanke-kahureid. Degrelle'i brigaad üritas venelasi küll tagasi suruda, kuid oli rasketes võitlustes sunnitud taanduma Kärknasse. Demoraliseerunud sakslaste põgenemise tõttu jõudsid venelased Tartust 30 km edasi ning hakkasid tõsiselt ähvardama Narva rinde tagalat. Venelastele oli antud korraldus tungida septembri alguseks Pedja jõeni, mis oleks olnud suurepäraseks lähtealaks edasiste rünnakute jaoks. Sakslastele muutus nende rinde kokkuvarisemine kurvaks reaalsuseks. Selle vältimiseks toodi Tartu alla 87. ja 563. JD ning ka hiljuti Eestisse jõudnud soomepoisid.

Idee kodumaale tagasipööramiseks oli soomepoistel tekkinud juba 1944. a. alguses, mil Saksa idarinne kokku varises ning kodumaa sõjakeerisesse sattus. 1944. a. augustis leidis ka EVRK Uluotsa ettepanekul, et aeg soomepoiste kojutulekuks on küps. Sakslastelt saadi nõusolek JR 200 Eestisse toomiseks, rügemendile saadeti EVRK poolt EÜS-i valmistatud lipp ning kutse koju tulla. Poiste eest ei varjatud olukorra tõsidust: oli teada, et tegemist on meeleheitliku üritusega, mille õnnestumiseks võimalused üsna napid. Soome valitsus andis eestlastele vabad käed: kes soovis, võis vabalt Soome jääda. Sellele vaatamata pöördus rügemendist ligi 90% koju tagasi.

Mehi kannustas selleks peamiselt kohustus- ja vastutustunne kodumaa ees. „Ja ma arvan ka, et kui meil niisugune kolmas võimalus on ja tulla võib, siis me peame selle ära proovima, et pärast poleks oigamist, et midagi jäi tegemata. Et ei tea, kuidas oleks läinud, kui nii poleks teinud." Soovi eestlastega kaasa minna avaldasid ka mitmed nendega koos võidelnud soomlased, kuid tagajärjetult. Rügemendiga ei tulnud kaasa ka kpt. Talpak, kellele sakslased keeldusid amnestiat andmast. Rügemendiülema kohal asendas teda kpt. Pärlin, kes küll ise Eestisse minekut mõistlikuks ei pidanud, kuid arvas, et kuhu ta oma pojad ikka üksi laseb. Relvi rügemendile sakslaste nõudmisel kaasa ei antud.

Augusti keskel saabusidki soomepoisid saksa laevaga Paldiskisse, kust nad rongidega Männiku kasarmutesse toimetati. Nende teekond sinna kujunes tõeliseks triumfikäiguks: tundus, nagu oleks venelased löödud ja iseseisvus taastatud. Jaamadesse kogunesid tohutud rahvahulgad lilledega, inimesed nutsid rõõmust. Karjuti: „Võtke Võru tagasi!" Küsimustele, kuhu sõit läheb, vastasid poisid, et rindele. „Kuule, mina niisugust asja küll poleks uskunud. Terve vagunitäis sõdureid lõugab, et lähme muudkui rindele. Ma mõtlesin, et päriselt niisugust asja küll olemas pole. Ilukirjanduses tahab ju iga inimene ainult rahu. „Härrad võidavad või kaotavad, sõdur saab ikka puuristi!" Me olime joobnud ilma alkoholitilgata, nii vaguneis kui väljas. Sõdurid sellest, et oodati, rahvas lootusekillust."

Soomepoiste tulekuga levis üldse üle maa lausa erakordne vaimustus. Tundus, et kohe on algamas uus Vabadussõda, taas tõusid ellu kõik vanad ideaalid. Optimismi lisasid veel laialt levinud kuuldused uuest imerelvast, mis venelased varsti uppi pidi lööma. Nii ühtsena ja kindlameelsena pole eesti rahvas end vist kunagi tundnud. Üks tema poegi kirjutab: „Minusugune mõtleb ikka veel, et nagu Vabadussõja ajal... siis niisugust vaimustust polnud. Ainult ehk lõpupoole. Kui Landeswehriga lahti läks."

Iseseisvusliikumises valitsesid soomepoiste kasutamise suhtes lahkhelid. Osa soovitas nad jätta sisemaale „kindlaks väeosaks", enamus (ka soomepoisid ise) pooldasid kohest rindele saatmist. Sellelegi plaanile tõmbasid kriipsu peale sakslased, kellele niivõrd rahvusliku üksuse eksisteerimine oli vastumeelt. Wehrmachti protestidele vaatamata otsustati üksus hajutada. EVRK märgib: „Hirm meie tulevase iseseisvuse ees sunnib sakslasi närutama isegi seal, kus see ilmselt kahjustab rinde huvisid." Soomepoistelt konfiskeeriti väevõimuga Soome munder ning asendati see langenud (? t.m.) sakslaste omadega. Rügemendilt võeti vanne A. Hitlerile, eestlasi koheldi peaaegu vangidena.

Kõik see tekitas pahameelt ja teravaid kokkupõrkeid. Vihastele protestidele vaatamata löödi väeosa laiali. Rindele saadeti ainult I pat., II pat. koos eriüksustega viidi Klooga laagrisse väljaõppele. Ohvitserid eraldati ning läkitati eriõppeasutusse, kust nad osaliselt Narva rindele komandeeriti. Põgenemine õppelaagritest kujunes kiiresti massiliseks, mehed jooksid üksteise võidu rindel asuva pataljoni juurde. Rügemendi laialisaatmisega tegid sakslased soomepoiste kojutuleku suures osas tühjaks ning hävitasid sellega kõik lootused koostööle.

JR 200 kojusaabumine polnud siiski asjata. Soomepoisid osalesid väärikalt rindevõitlustes nii palju kui neil seda teha lasti. Alguses rakendati neid Voldi kiilu likvideerimisel. 28. augustiks olid sakslased Voldi ümbrusse koondanud mitmeid korraliku võitlusmoraaliga väeosi. Seni rindel olnud üksustest oli osa demoraliseerunud, tegeldes koguni marõdeerimise ja kohalike elanike röövimisega. Rindele saabunud eestlased panid sellele piiri, nii et juba esimestest päevadest alates esines neil sakslastega tõsiseid konflikte.

Kui rindest kaugemal valitses segadus, siis rindejoonel oli selleks ajaks suudetud mingisugune kord taastada. Brigaad Wallonia, 37. ja 38. politseipataljoni, Venti ja Rebase gruppide ning 87. JD abil loodeti venelaste pealetung seisma panna. Soomepoistele olid sakslased andnud küll väga viletsa relvastuse. Automaatrelvi praktiliselt polnud ning need vähesed, mis anti, jäid vene omadele tunduvalt alla. Pataljoni peale saadi vaid 20 vana kuulipildujat I maailmasõja päevilt. Põgenevatelt sakslastelt võeti relvi küll väevõimuga juurde, kuid ikkagi jäi seda väheseks. Meeste võitlusvaim oli siiski erakordselt kõrge. Seda aitasid tugevdada ka rindepiirkonna inimtühjaks jäänud talud, kus lauale oli jäetud sedeleid: „Eesti poisid! Koor on sahvris, või on keldris, siga ja kanad laudas. Võtke kõik, mis teil vaja on, ärge ainult midagi venelastele jätke!" See tegi mehi ühtaegu nii kurvaks kui heldinuks, samal ajal ka ääretult vihaseks.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALLAN KUUSKNE
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0073
kodus 360-8776
IGAL ALAL

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

JOHN E. SOOSAAR C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ELEKTRIK
Sisuseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

Ermo Kulmar

Spordimängudel San Juanis

2.

ESMASPÄEV, 26. SEPT.

Tegime tubli hommikueine ($5.—) lähedases Hilton Johnson'is, sest see avati üsna varakult. Minu keskmine söögiarve oli päevas $10—11, millest üle dollari läks jookidele liighigistamise tõttu; staadionil (!) maksis õlu 50 c, restoranides kolmekordselt.

Olime võistlustel — 200 m vahejooks ja 5 km kõnd — samaaegselt aga eraldi kohtades. Roos jõudis hotelli just enne videvikku, sest oli üle kolme tunni oodanud oma kuldmedalit.

Hilisõhtune TV saade näitas mängude sündmusi ja Roosi keda intervjueeriti. Temalt küsiti:

„Kuidas oli 5 km käimise võistlus?" — „Raske, mul oli palju respekti võistlejate vastu, kelledest varemalt palju kuulnud ja lugenud".

„Kuidas saate nii kiiresti kõndida ilma kaldumata jooksmisele?" — „Teen treeningut alati tubli kontsentratsiooniga nii et võistlusel poleks probleeme."

„Kuidas sattusite kõndimisele?" — „Olin varemalt jooksja. Kui juhtus põlvevigastus, siis kõndimine võimaldas varemalt alustada treenimisega kui jooksmine."

Juttu olevat olnud ka sünnimaast, mis aga ei ilmunud ekraanile.

TEISIPÄEV, 27. SEPT.

Täna oli meil võistlustest vaba päev. Roos tegi hommikul enne sööki „väikese" kahetunnise treeningu staadioni lähedase võistlusrajaga tutvumiseks.

Päeval, umbes viie tunni vältel, viibisime kahel staadionil kontakti saamiseks võistluste peakorraldajaga ja kahe ajavõtja kohtunikuga. Nende allkirjad olid vajalikud rekordite (200 m ja 5 km) tunnustusvormile, et neid hiljem edasianda Kanada Masterite Ühingu juhatusele kinnitamiseks. See ringijooksmine tundus ülearusena, kuna suurvõistluste määrustekohased tulemused avaldatakse trükis niikuinii.

KOLMAPÄEV, 28. SEPT.

Minul oli ees katsevõistlus 400 m jooksus. Kuna Roosil polnud võistlust, siis tema oli ühinenud samas hotellis peatuvate masterrootslaste grupiga, kes sõitsid pooleks päevaks vaatama 240-e puusordiga vihmametsa. Too on ainukene ürgtroopiline park USA 155-st metsadepargist ja asub San Juanist 25 miili kaugusel üle 1000 m kõrgete sisemägede piirkonnas.

Vihmametsas on aastane sademete hulk 508 cm, mis vastavat 100 miljardi galloni veehulgale, tehes selle metsa n.ö. tulekindlaks. Tavaliselt on vihmavalangud lühikesed ja turistide pikniku-kohad ulualustega.

Roos jutustas: „Ürgmets oli värvirikas ja eksootiliselt primitiivne, kus tihedad pilliroo puhmad kasvavad kuni 15 cm päevas, vaheldusid pitsitaolistest lehtedest hiigelsõnajalgadega ja vihmapilvedesse küündivate põlispuudega. Kasvasid Sierra palmid, Tarzan filmist tuttavad rõnivad viinamarjaväädid, mitmesugused marjad, metsikud orhideed, lõhnavad valged ingverid, mitmevärvilised lilled nagu bromeeliad, magava hibiskuse suured õied ja muud. Eriti huvitav oli nn. tuulelipupuu, mis keerab lehtede valge poole üles siis, kui vihmasadu on lähedal! Kuulda oli papagoide „rääkimist", näha oli neid raske nende rohelise sulestiku tõttu. Kahenoodilist vilistamist tegi Puertoriiko rahvuslik sümbol, ühe tolli pikkune konn — „coqui", kes pidi rahvale meenutama, et nad ei unustaks ühe legendaarse indiaanlaste pealiku nime KOKEE.

Pärast dzhunglist naasmist Roos saabus staadionile, et võtta minu 400 m „kiirkõnni" vaheaega 200 meetrilt. Hiljem proovisime ligi neli tundi tulemuste koopiate hankimist — see oli nagu Sherlock Holmes'i detektiivitöö.

NELJAPÄEV, 29. SEPT.

Tõusime varakult. Roos pidi kell 5.30 hakkama end soojendama et tund hiljem startida 20 km kõndimisega maanteel. Tegin ülesvõtteid ja teatasin alul Jaanile tema positsiooni võrreldes teiste võistlejatega.

Roosi teistkordse triumfiga kiirkõnnis olid võistlusmured murtud ja aega vaadata randade poole, mis peaaegu kõik olid avatud publikule.

Väga populaarne Condado Beach'i liivarand asus meie hotellist ühe bloki jalutuse kaugusel. Olime rannas ligi kaks tundi — nahk ei talunud rohkem päikest. Ujuda palju ei saanud parasjagu kõrgete lainete tõttu ja Atlandi lainetesse sukeldumine muutus varsti väsitavaks.

Järgnevalt külastasime paari tunni jooksul väljaspool San Juani asetsevat Lõuna-Ameerika suurimat äride (100) keskust „Los Americas". Seal oli ees rida tuttavaid, nagu J. C. Penney, Sears j.t. kaubamajad.

Kell 18.00 ootas meid Caribe Hiltonis Kanada Masterite Ühingu tutvumisõhtu Kanadast tulnud võistlejaile. Joodi ühte-teist, tehti ülesvõtteid, võeti kokku medalite hulka (15 kulda, 10 hõbedat ja 7 pronksi) ja leiti et naised olid meestest edukamad, tuues 20 medalit. Teadustati ka, et nüüd on WAVA juhatuses kaks torontolast: president ja laekur. Kuuldus veel, et „äri otstarbel" 1985. a. Torontos kavandatavat masterite mitme-spordi mänge WAVA ei toeta, sest see on liiga lähedal veteranide „Olümpiale" Roomas.

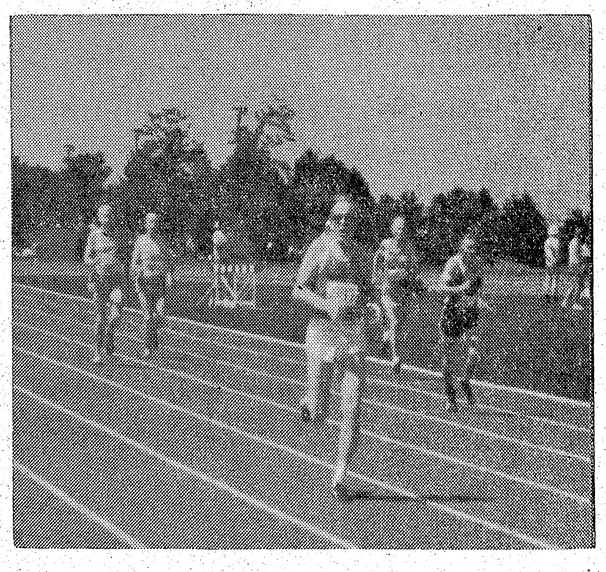

Elmo Kulmar võidab 200 m jooksu Kanada masterite esivõistlusel 14. augustil Torontos, olles ühtlasi esimeseks „Estonia" jooksjaks, kes on ületanud kanada masterite kuldstandardi. Foto: Uno Limit

Samas tehti korjandus kaasvõitlejale, kellelt staadionil oli varastatud kandekott koos naelkingadega ja 600 dollariga. Kuulda oli veel teisigi hirmu ja õudsuse jutte:

50 a. kanadalane sattus päeval kahe röövli ohvriks. Üks oli teda tagant haaranud ja teine tagus näkku, põgenesid kaamerakotiga $1000 väärtuses. Meest opereeriti, oli kolm päeva haiglas ja kartis, et kaotab ühe silma nägemise.

— 72-aastane läänesakslane, mõõdudes videvikus oma toidupakiga noortejõugust jäi temale sihitud õllepurgi ette ja pidi minema haiglasse kulmuhaava „plaasterdama". Viskaja, 18-aastane tüdruk pandi vanglasse $5500 kautsjoni puudusel.

— 40-aastane naine, kes õhtul treenis jooksu märkas, et tema ees peatuvast autost väljus mees, kes püüdis naist pressida tagaistmele. Naise karateoskus suutis mehe seni kinni hoida kui politsei saabus lähedalasuva majaelaniku kutsel. Kell oli üle 22.00 kui saime transportbussiga hotelli lähedusse, pimedas jalutamise isu oli kadunud, eriti üksinda.

(Järgneb)

Iisraeli abi ei vajatud

JERUUSALEMM — USA lükkas tagasi Iisraeli pakkumise USA haavatud merejalaväelastele esmaabi andmiseks Iisraeli haiglais Beirutist 30 minuti kaugusel ja viis selle asemel vigastatud Lääne-Saksamaal asuvaisse USA haiglaisse, kusjuures üks vigasaanu suri transpordi ajal. USA diplomaadid eitavad seda Iisraeli teadet, öeldes et evakueerimise plaanid olid juba enne tehtud, kui Iisrael oma abi pakkus. Ainus abi, mis USA Iisraelilt vastu võttis olid rohelised plastikkotid surnute paigutamiseks.

Hoidke lapsed istmel paigal.

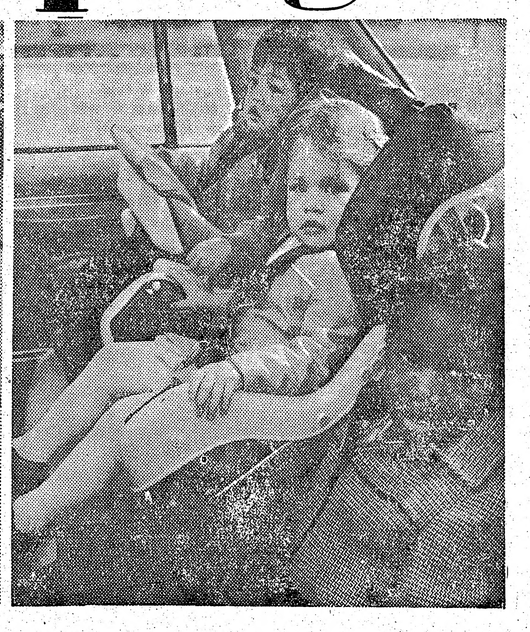

1. novembrist 1983 hakkab väikelaste kohta kehtima seadus. Igaüks vastsündinust kuni pensionärini peab olema korralikult kinnitatud autosõidu ajal.

Laste osas tähendab see järgmist:

- Imikud kuni 9 kilo (20 naela) peavad olema korralikult kinnitatud vaatega tahapoole suunatud autotooli;
- Väikelapsed, 9—18 kilo (20—40 naela) peavad olema ettepoole suunatud vaatega autotoolis oma vanemate või hooldajate autos; teisel juhul peavad nad olema kinnitatud sülerihmaga;
- Eelkooliealised, 18—23 kilo (40—50 naela) peavad olema kinnitatud sülerihmaga.
- Vanemad lapsed peavad kasutama täielikku ohutusrihmade seadeldist.

KINNITAGE LAPSED RIHMADEGA.

Ministry of Transportation and Communications
Ontario
James Snow, Minister
William Davis, Premier

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 10. novembril 1983 — Thursday, November 10, 1983

KIREV MAAILM

JUMALAD LAHKUVAD MAALT

Ilma diplomaatiliste volitusteta hiina jumalad ja jumalused lahkuvat Taivanist. Templiite väärikuse kindlakstegemiseks olevat valitsuse poolt määratud eksperdid, sest mõnisada budda ja taoisti templitest püsivat ainult oma tööliskonnale töö andmiseks, nende jumalad ja jumalused on ainult kangelas-kujud klassikalistes novellides. — „Sel moel mehed tänavad jumalaid ainult narride ja ignorantide huvides. Hiina rahvas peab teadma, keda, nad kummardavad ja miks. Siinsed (Taivani) ja hiina preestrid ei tea isegi, kes Jumal tegelikult on."

RAHVALOENDUS HIINAS

Eelviimane rahvaloendus Hiinas oli 1964. aastal. Tänavu juulis oli järjekordne: 6 miljonit vannutatud meest ja naist aitasid loendusega punasüsteemile „tulevikku" kujundada: igale inimesele esitati 19 küsimust, mis 29 raali poolt kokku võeti. Tagajärgedest on teada, et hiinlaste üldarv ulatab üle ühe miljardi.

KIIREIM RONGILIIKLUS

80% prantsuse reisijaist kasutavad elektrirongi. Okt. 1980 avati 425 km pikkune teeosa Pariis—Lyon, millise vahemaa elektrirong läbistab kahe tunniga, sõites 260—300 km tunnikiirusega.

TOHTER KOHTU ALL

Keenia kohus karistas nõid-arsti seadusevastase arstimise pärast. Nõid seletas, et ta on omal alal juba 30 aastat tegutsenud; muud kutseala ta ei tundvat. Kohus otsustas 50-aastase mehe 12-ks kuuks vangi mõista ja „tööriistad", nende hulgas ka kaelkirjaku saba ja peotäie tolmu konfiskeerida ja põletamise teel hävitada.

KÕRGE JA VÕIMAS

Katoliku-usu ajalehe kirjasaatja Bill Reel kirjutas „New York Daily News" paavst Johannes Paulus II isikliku teoloogi Mario Luigi kardinal Ciappi külaskäigust: kui ta oma limusiinist välja tuli, ulatas ta oma käe kummardavatele tähtsatele ilmalikkudele sõrmuse suudlemiseks. Koosviibimisel kirjeldab ajakirjanik kardinali teisiti: „Ma armastan katoliku kirikut — olen selle õnnelik liige — õigupoolest aga hirmul pidulikkuse ja eneseülistamise ees, mis ümbritseb printslikku meest või kiriklikku printsi. Oli piinlik ja kimbatus . . . Harilikul inimesel polnud sellega midagi ühist, kes sõitis ringi limusiinis. Pole tähtis kui püha keegi võib olla; niisugune mees on kauge, väga eemal ja õhkjas. Tal on väga palju teenijaid, ümmardajaid, kokkasid, „sabahoidjaid" ja „talla-lakkujaid". Ajakirjanik soovitab kirjeldust võrrelda piiblist Matteuse 23:5—12-ga.

SPIONAAZH?

„Soviet Weekly" teatel olevat võiliblikas see, kellelt tüüslennuki põhimõte laenatud. Liblikal olevat 3 x 2 paari tiibu: kui kaks esimest tiivapaari töötavad, siis tagumine paar moodustavat ovaalse tunneli, kus toimub õhu kokku surumine, tekitades sellega õhujoa (jet), mis liblikale üles/alla — või edasikäigu andvat.

KAASAVARA DILEMMA

Feodaalaja kombe kohaselt on Indias peigmehe vanemail õigus nooriku vanemailt kaasavara küsida. Kui lubadust ei täideta, järgneb noorikule tulesurm, et peigmehel oleks käed vabad rikkama naise võtmiseks. Ainuüksi pealinnas New Delhis olevat a. 1981 ligikaudu 400 noorikut hukatud. Mõnes maakohas tegutsevat „abielu kaupmehed": pruudi vanemate ülesandel viiakse peigmees „kaupmeeste" poolt sunniviisil altari ette ja — kui vaja — eritasu eest, garanteeritakse abielu „julgeolek". Politseinikud vaatavat sellele läbi „viie".

Kai Kääridi kümnes

Oktoobri viimasel nädalalõpul toimus tänavusügisene kolmas kunstinäitus Eesti Majas. Seekord Kai Kääridi kümnes iseseisev kunstinäitus oli juubeliilmeline. Avamisel oli ruumis rohkesti kunstisõpru, näitleja Lydia Vohu-Viksten oli avajaks.

Ta tervitas kõiki tulemast Kai Kääridi juubelinäitusele ja tutvustas tema elukäiku kahe Looja poolt väga heldelt antud annet teenides. Juba lapsena armastas ta joonistada ja tantsida. Tants saigi esimesena arenguvõimaluse, kui ta 8-aastasena Sadler Wells'i tantsukooli vastu võeti ja saadud stipendium ka tema Torontosse tuleku puhul üle kanti. Sellest peale algas tema tantsijakarjäär. Tema tantsustuudio on tegutsenud Torontos, ta on kaasa aidanud teatrilavastusil ja muudel esinemistel. Üks selline tantsulavastus sai Kaiele (või Arnile?) saatuslikuks, kui ta tuli, nägi ja võitis. Nende kooselu on olnud ilus koos kolme toreda lapsega.

Tung tõsisema järele, mitte vaid joonistada, viis ta Minneapolise kunsti kooli rakenduskunsti ala õppima. Kaldus aga rohkem vabakunsti poole ja jätkas õpinguid Ontario College of Art juures.

Kai Kääridil on hea joonistuslik tagapõhi, värvide tunnetamine, mis on saanud aluseks isikupärasele stiilile, mis pulbitseb tema tantsus ja maalides. Ta on esinenud paljudel näitustel USA-s, Euroopas. Kai Käärid on maalikunstnik, kel on midagi öelda. Ta on näidanud, et ta on võimeline teenima kahte muusat. Kujutavkunstis tugeva koloriiditundega ja joonistusoskusega, tantsudes loonud huvitavaid karaktertantse. Ta näitab et igasugusel kunstialal on looval inimesel arenguvõimalused piiramatud.

☆

Avasõnas oli Lydia Vohu-Viksten juba andnud Kai Kääridi loomingule üld-iseloomustuse. Näitusel oli esitatud 44 tööd neis juba varem nähtud loomingulaadides, mida tema stiiliomapäraseks võib pidada. Materjalina on kasutatud akrüüli ja vesivärve, sulge ja tinti, pastellkriiti ja õli-kolaazh tehnikas mitmesuguseid taimi loodusest.

Suurem grupp olid akrüülmaalid maastikest (mitmed Saaremaa motiivid), kus realistlikult oli kirjeldatud talle tundmatuid, ilmselt fotoeeskujudel tehtud töid. Pastellvärvides loomapead olid dekoratiivsed. Huvitavaimad aga tema looduselementidest reljeefsed kompositsioonid, millele oli antud õlis pronksikoloriit. Suured tööd näitasid leidlikkust ja kompositsioonilist oskust, mis andis toreda tulemuse.

Juba varem on märgitud Kai Kääridi joonistusoskust, mis ilmnes reas tushijoonistustes. Rakenduskunstilise ilmega oli rida akrüülmaale, kus õhupintsliga oli antud pehme kontuurideta kujundus.

Kai Kääridi näitus ei olnud üllatav uudsusega, aga kümnes näitus näitas, et ta on oma loomingulaadi saavutanud, mil on täiesti oma käekiri Toronto eestlaste kunstielus.

H.

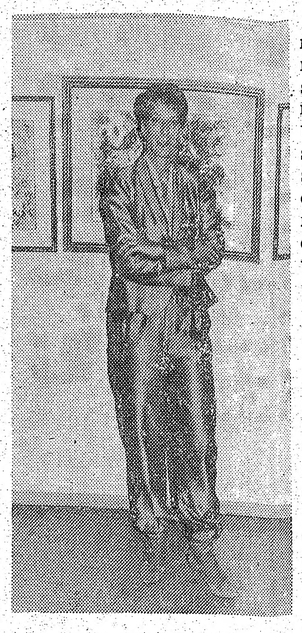

Kunstnik Kai Käärid äsjasel näitusel väljapanekute hulgas olnud töö ees.

Foto: Vaba Eestlane

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Toidurahutused Brasiilias

RIO DE JANEIRO — Juba teist nädalat on Brasiilias toimunud näljaste elanike poolt toidurahutused, kes nõuavad lahendust suurenevaile majanduslikele raskustele. Ühes ärikeskuses röövijad tungisid sisse toiduainete ärisse, röövisid ja haavasid politseinikku. Rio osariigi vasakpoolne kuberner Lionel Brizola ütles, et röövimine oli osa parempoolsete protestist tema valitsuse respekti vähendamiseks.

$2000 trahvi purjus autojuhile

REGINA — Autojuhte, kes sõidavad Saskatchewanis joobnud olekus, võidakse uue seaduse kohaselt karistada kuni $2000 suuruse rahatrahviga. Seadus jõustus möödunud teisipäeval. Kuid sunniviisilise vereproovide võtmisega ei alustata enne 1. dets. Uue seaduse järgi võib politsei nõuda vereproovi vigastada saanud autojuhilt keda kahtlustatakse joobnud olekus.

Kanada konservatiivide populaarsus enneolematu

OTTAWA — Kanada konservatiivide partei populaarsus on tõusnud enneolematult kõrgele, kuna samal ajal liberaalid ja uusdemokraadid on langenud enneolematult madalale uuemal Gallupi uurimisel. Konservatiivide poolt hääletaksid, kui valimised olnuks septembris, 62%, liberaalidele annaksid hääli 23% ja uusdemokraatidele 14%. Küsitlus tehti septembri esimesel nädalal.

Teadaanne

End. Eesti Politseiametnike Kogu liikmete peakoosolek toimub reedel, 18. novembril, algusega kell 19.00 Toronto Eesti Maja kohvikus, millele järgneb liikmete perekondlik koosviibimine Kogu 30. aastapäeva tähistamiseks.

Juhatus

Õiendus

„Vaba Eestlases" nr. 80 ilmunud artiklis „T. E. Meeskoor ostis uue klaveri" on sattunud eksitav trükiviga. Toetajate rahaline annetus oli $1.305,00, mitte $7.305,00 nagu märgitud.

Riin Rivanool

TALVEAKNAD

Õige eesti keele huvides on selline pealkiri praegusele jutule pandud, kuigi me neid aknaid tavaliselt nii ei kutsunud, vaid ikka ja alati „Topeltaknad". Aga niüüd ja edasipoole saavad need asjandused ikka vaid topeltakendeks nimetatud, nii et võtke heaks või pange pahaks, aga sedasi õigest asjast õige nimega kirjutada on alati kergem ja lihtsam, olgu ta siis keeleliselt õige või mitte.

Paljud kaasmaalased, sõbrad ja eriti nooremad tuttavad ei teagi, mis on topeltaknad. Neile on see õnn antud elada uuemates majades, kus neid äravõetavaid talveaknaid asendavad kahe- või koguni kolmekordse klaasiga õhukindlad aknad, neile samadele käib veel kärbsevõrk ette ja seda mitmekordset kaadervärki ei pruugi üldse eest ära liigutadagi. Ka ei ole vaja, ega saagi klaaside vahelt pesta ja aitab vaid, kui pealt lapiga üle tõmbad.

Arukeste omad töid juba kodumaalt lahkumisega selle topeltakende traditsiooni kaasa ja jäid siingi elama ligi saja-aasta vanusesse majja, mille topeltaknad tuleb igal sügisel pesta ja väljaspoolt ette tõsta ja kevadel jälle maha võtta.

Sai ju kord proovitud ühele toale panna lisaks tavalisele veel alumiiniumi aknad, et poleks igal aastal tõstmist ega toimetamist, aga sellest ei tulnud midagi head, sest kui kahe akna vahelt klaasid üsna peagi mustaks läksid, siis neid kuidagi muidu pesta ei saanud, kui et monteeri need uued kõige raamidega maha.

No jah, Annike kuulub juba mitu aastakümmet luksusnaiste hulka, kes väljaspool kodu tööl ei käi. Luksusnaine kojamehe ülesannetes. Nii käib tema koduste tööde hulka muruniitmine, lumerookimine, sõidutee pühkimine, lehtede koristamine, rõdude küürimine, akende pesemine koos topeltakende ettepanemisega ja palju muud kojamehetööd.

Vahest kaapab Annike luuaga või lahmib lumelabidaga väheke kummaltki poolt naabri ukse eest ka, sest et nemad seal ei ole luksusnaised, vaid istuvad mitmel päeval nädalas oma seitse tundi kontorilaua taga ja saavad selle töö juures ainult ühe söögivahe ja kaks kohvipausi teha ning väsivad ära. Aga troostiks Annikesele ta tegevuse juures on see, et harva saab inimene teha ainutl seda, mis talle meeldib. Enamasti tuleb ikka teha seda, mis ei meeldi, aga mida lihtsalt tegema peab. Seda elu lõpuni.

Üks selliseid raskemaid töid on topeltakendega. Aknaid koos keldriomadega nende majal on 32 ja juba ammu avastas Annike, et vähemalt osalegi neist saaks topeltaknad ette panna seestpooltki. Selle asemel, et väljaspool redeli peal koos topeltaknaga turnida, saab ikkagi lihtsamalt seestpoolt end koos aknaga välja upitada ja siis haakidega aknad kinni tõmmata.

Annike omast heast südamest ei hakanud seda uut tehnilist leiutist mitte ära patenteerima, vaid alustas haakide ja ööside puurimisega, mis pika katsetamise tulemusena ka teatava määrani õnnestus. Teate, neil haakidel on see omadus, et kui öösi olete aknapiida külge ära kruvinud, siis enamasti tema mitte ei juhtu selle haagiga olema samal kõrgusel või kaugusel ja teda tuleb mitu korda uuesti teise kohta keerata, Igalepoole aga jäävad augud järele. August muidugi ei olnud sellest vinta-vänta käivast aukudereast sugugi mitte vaimustatud, aga — mis ikka!

Selle aknapanemise vägeva ja iga-aastase toa seestpoolt turnimisega ei ole Annike ise veel kordagi teisekorra aknast alla kukkunud, aga üks aken on siiski ja ainult ühel korral alla lennanud. Mis juhtub sel juhul aknaga, et kas klaasid lähevad katki või jäävad terveks, seda ei maksa küsida. Te ju teate . . .

Aga suurem osa neid laiemaid topeltaknaid tuleb endist viisi väljaspoolt ette panna. Kord, kui tursunud aken kuidagimoodi ette ei läinud, koputas Annike häämriga. Raami pihta, muidugi — mis teie siis arvasite-, aga klaas klirises ikkagi tuhandeks killuks. Annike ei saanud hakkama. Teisel päeval, kui uus klaas ees, proovis August ise. Vajutas ja siis ta põrutas rusikaga. Topeltaken sai ette, pragu tuli klaasile sisse ja August ütles: .....

„See hea küll!" Ja ongi aidanud tänapäevani. .....

August teab jutustada, kuis tema sellest akende ettepanemisest ühel korral peaaegu südameataki sai.

Juhtus nimelt nii, et kord kui Annike Augusti tööloleku ajal neid topeltaknaid järjekordselt suure turnimisega ette oli toppinud, väsis ta nõnda ära, et selgki valutama hakkas. Seljahäda korral on kõige õigem heita siruli väga kõvale asemele ja selgroolülid lihtsalt uuesti paigale sirutada. Annike heitiski elutuppa diivani ette pehme vaiba peale seljali, pani raadiosse vaikse muusika mängima ja oli sellest kui unelaulust magama jäänud.

Vahepeal aga oli August koju jõudnud, keeranud välisukse lukust lahti ja vaikselt esikusse astunud. Kui ta siis elutoas oma naist käed risti rinnal seljali liikumatult põrandal lamamas nägi ja vaikset koraalimuusikat sinna juurde kuulis, mõtles tema muidugi kõige halvemat. Hirmust ja ahastusest sellisel juhul kiljatada on muidugi kõige paslikum asi. Aga kuna meesterahva hääleorgan ei ole võimeline üldsegi mingiks kauniks kiljatuseks, siis tuli sellest hoopis üks pöörane röögatus, mis surnudki üles äratada võinuks.

Annike ärkas ja kargas sellest koledast kisast kui välgust tabatuna püsti ja vaata, et oleks omakorda ehmatusest võinud südameataki saada.

Ei, Arukeste omad ei kumbki ei saanud sellest siiski südameatakki, aga sellest ajast peale käivad neil aknapanijad, kes oma töö eest võtavad küll hiigla hinna ja aknaid päris korralikult ära ka ei pese, aga siiski . . .

Täna, just täna, helistas mulle Annike ja sädistas:

„Kas tunned, millised toredad ja soojad ilmad meil praegu on! Eile säras päike ja saime just kõik oma topeltaknad ilusasti ette, täna udutab nii, tuulevaikselt sooja vihma, see on ju täielik indiaanisuvi! Ja tead, mul on koguni tunne, nagu oleks kevad juba tulekul ilma, et talve sedapuhku saaksimegi . . ."

Hea siiski, et nad topeltaknad ette said.

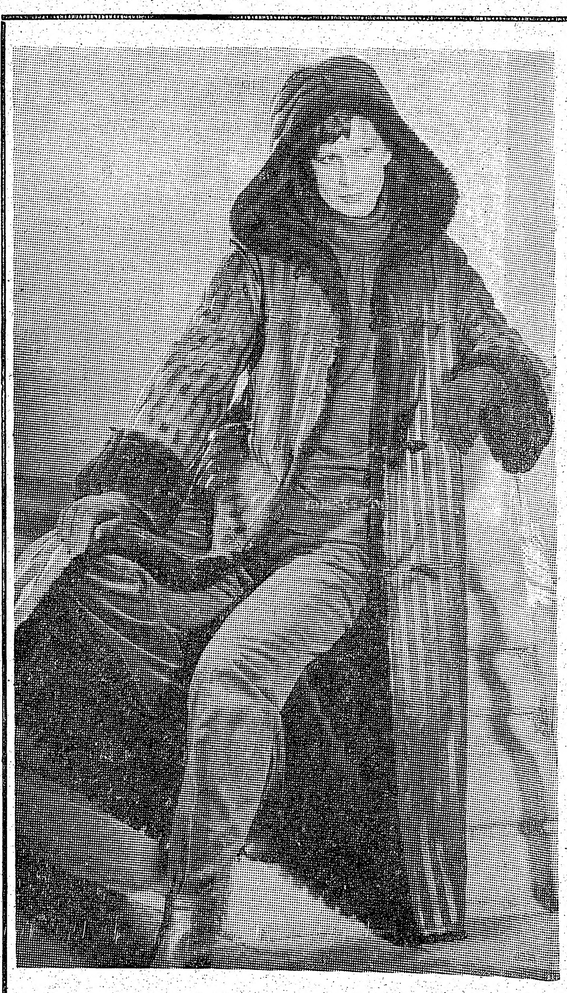

Trés Chic Boutique
TORONTO

Euroopa kasukate modellid
Kodumaine kvaliteet ja stiilid
Teie mõõtude järgi valmistatud karusnahk- ja varrastel kootud esemed — originaalsed
Meie oma moelooja modellid
Müüme ka daamide kleite ja kostüüme — viimased moed
Puhastamine — Ümbertegemine — Külmutusruumis hoidmine
Tasuta kindlustus 1 aastaks, kui ostate kasuka või jaki meilt

Lühiajaline kasukate VÄLJAMÜÜK kuni 30% hinnaalandust

70 Yorkville Avenue **926-0717**

ESTO '84-eelseks värvimiseks, tapeetimiseks
PAJOS — PAINTERS
Tel. 463-4430
TIPP-TOPP TÖÖ